

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Läxa eller inte läxa, det är frågan

En kvalitativ studie som åskådliggör några lågstadieelevers attityder till matematikläxan

Elin Persson

Självständigt arbete L3XA1A

Handledare: Rimma Nyman

Examinator: Annika Lindskog

Rapportnummer: VT17-2930-044-L3XA1A

Examensarbete inom Grundlärarprogrammet F-3

Titel: Läxa eller inte läxa, det är frågan. *En kvalitativstudie som åskådliggör några lågstadieelevers attityder till matematikläxan*

Engelsk titel: Homework or not homework, that is the question. *A qualitative essay which points out some primary school students attitudes towards homework in mathematics*

Författare: Elin Persson

Typ av arbete: Examensarbete på avancerad nivå (15 hp)

Termin och år: Termin 8, våren 2017

Kursansvarig institution: Institutionen för didaktik och pedagogik

Handledare: Rimma Nyman

Examinator: Annika Lindskog

Rapportnummer: VT17-2930-044-L3XA1A

Nyckelord: Matematikläxa, läxa, attityder, förhållningssätt, förutsättningar, elever, föräldrar.

Sammanfattning

Syftet med studien är att åskådliggöra några elevers attityder och förhållningssätt till matematikläxan, med avsikt att ge lärare som arbetar med elever i grundskolans tidigare år en utgångspunkt för att reflektera kring framtida beslut angående utdelning av matematikläxa till sina elever. Min valda metod är kvalitativ studie där 16 semistrukturerade intervjuer med elever i årskurs två och tre genomfördes för att samla in empiri. Empirin analyserades utifrån ett ramverk av Österlind (2001) och sorterades därefter in i olika kategorier. Resultatet visar att elever redan i årskurs två och tre har olika förhållningssätt till matematikläxan och att deras attityder skiljer sig åt. Det framgår också att attityderna är positiva på ett övergripande plan, eleverna tycker det är kul, nyttigt och uttrycker att de lär sig och behöver dem för framtiden, samtidigt som det i resultatet också framgår att andra attityder och förhållningssätt är väldigt närvarande hos elever i årskurs två och tre. Attityder som visar att man ställer sig negativt mot matematikläxan och som upplever den som jobbig, svår, tidskrävande och något man inte ser syftet med.

Förord

På hösten år 2013 började jag studera till grundskolelärare årskurs F-3 på Göteborgs Universitet. Sista terminen börjar närma sig sitt slut och därmed har fyra års studier snart svischat förbi i en rasande fart. Det har varit en mycket lärorik och emellanåt tuff tid men nu är det snart dags att knyta ihop säcken och ge sig ut i den verkliga skolvärlden. Uppsatsskrivandet har gett upphov till många olika känslor och växlat mellan, stress, lugn, glädje, ilska, uppgivenhet och hoppfullhet, men samtidigt har denna tid varit otroligt lärorik och jag anser att jag verkligen skrivit en studie jag kan vara stolt över och samtidigt kommer ha nytta över i min framtida karriär som lärare.

Jag vill rikta ett stort tack till den fantastiska skola, dess engagerade lärare och de givmilda och positiva elever som tillät mig att intervjua er, ni bidrog alla till att arbetet med denna studie har gått att genomföra. Ni har varit fantastiska! Jag vill till sist också tacka min handledare Rimma som har varit ett stort stöd från dag ett och väglett mig igenom hela processen. Tack för att du bidragit med peppande ord, tålmodigt svarat på frågor och kommit med idéer och förslag till förbättring. Tack vare dig har denna tid varit lärorik och jag har skapat en uppsats jag anser vara intressant och som jag är otroligt stolt över.

Och som Rimma sa:

Detta var sista uppförsbacken, sedan har jag en hel lärarkarriär att se fram emot.

Uddevalla den 19 Maj 2017

Elin Persson

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Syfte.....	2
1.2 Frågeställning	2
1.3 Begreppsdefinition.....	2
2. Bakgrund	2
2.1 Begreppsutredning av läxa	2
2.2 Läxor i styrdokument genom historien.....	3
2.3 Forskning om läxor.....	4
2.3.1 Syften med läxor.....	4
2.3.2 Effekter av läxor.....	5
2.3.3 Läxor och fritid	6
2.3.4 Läxor, föräldrar och en likvärdig utbildning.....	7
2.3.5 Läxornas utformning och behandling.....	8
2.4 Förhållningssätt till läxor.....	9
3. Metod	10
3.1 Metodval	10
3.2 Urval	11
3.3 Genomförande av intervjuer	12
3.4 Analysmetod	13
3.5 Validitet och reliabilitet	13
3.6 Forskningsetiska aspekter	14
4. Resultat och analys	14
4.1 Förhållningssätt till matematikläxa.....	15
4.1.1 Frihetligt förhållningssätt.....	15
4.1.2 Prestationsinriktat förhållningssätt	16
4.1.3 Godvilligt förhållningssätt	17
4.1.4 Oreflekterat förhållningssätt	19
4.1.5 Ambivalent förhållningssätt	20
4.1.6 Sammanfattning av resultat	21
5. Diskussion	22
5.1 Resultatdiskussion	22
5.2 Metoddiskussion	23
6. Slutsats	25
6.1 Förslag på vidare forskning och didaktisk implikation	26
7. Referenser.....	27
8. Bilagor.....	30

1. Inledning

Redan från tidig ålder får många elever i svenska lågstadieskolor med sig uppgifter hem av sin lärare. Dessa hemuppgifter kallas läxor och ska göras hemma, på elevens fritid, utan hjälp av den person som gett dem läxan, läraren. Genom undervisningserfarenheter samt verksamhetsförlagd utbildning på grundlärarprogrammet F-3 har jag blivit medveten om att läxa är ett vanligt didaktiskt inslag som lärarna tar till i sin undervisning. Men vad anser eleverna om detta fenomen? Trots att hemläxa för många barn kan vara något spännande och en del av att växa upp, bli äldre och känna sig stora, kan denna spänning med läxa snabbt övergå från att vara rolig, fängslande och speciell till något påfrestande och oönskat. I och med detta, samt vetskapen om läxans låga effekt på elever i lågstadiet tycker jag det vore intressant att få ta del av elevers tankar kring läxan (Hattie, 2012). Hur är deras attityd till den? Detta för att jag och mina framtida kollegor ska kunna ta beslut om matematikläxans vara eller icke vara i vår undervisning.

I dagens samhälle är läxors ”vara eller icke vara” ett hett och debatterat ämne (Alm, 2014). Lärare, föräldrar, forskare och samhällsmedborgare har alla åsikter om detta fenomen och åsikterna är väldigt spridda och starka. Varför det väcker så mycket känslor hos många kan vara för att vi alla faktiskt har någon slags erfarenhet av läxor. Antingen har vi haft läxor själv, eller så har vi barn som har läxor. I dagens svenska skola har de allra flesta elever läxor varje vecka. Läxor har kommit att bli något som upptar mycket av elevernas och familjernas tid, då skolan förlängs i och med läxor som behövs göras utanför skoltid. Källan till debatten är några väl omtvistade frågor. Bidrar läxorna till elevens kunskapsutveckling i högre grad? Jobbar lärare i Sverige med läxor på rätt sätt? Vilka är fördelarna och överväger de i så fall eventuella nackdelar? Som lärarstudent har jag även gjorts medveten om att vi i Sverige har lag på att alla har rätt till en likvärdig utbildning, vilket innefattar att alla barn och ungdomar ska ges samma förutsättningar till en utbildning av hög kvalitet, samt att alla ska få det stöd som behövs för att nå de nationella målen. Men jag har samtidigt blivit insatt i att alla elever har olika bakgrund och förutsättningar och detta är något vi måste ta hänsyn till, på alla plan; socialt och ekonomiskt. Blir det då verkligen rättvist att skicka med läxor hem till eleverna? Även denna fråga är ordentligt diskuterad (Skolverket, 2016a; Skolverket, 2014).

Denna studie handlar om läxor och riktar speciellt in sig på matematikläxan. Detta med anledning av att forskning och tidigare studier påvisar att matematik är ett svårt ämne på grund av sitt komplicerade språk samt att inläringen i matematik är i ständig förändring. Vilket i sin tur kan bidra till att många föräldrar får svårt att hjälpa sina barn (Sternér & Lundberg, 2002)(Svensson, 2014). Om en läxa ska delas ut till eleverna menar jag att syftet med läxan bör vara klart och tydligt och faktiskt ha en stor påverkan på elevernas lärande. Något som måste göras för eleverna ska bli så bra som möjligt inom ett område och klara skolgången och framtiden som samhällsmedborgare. Något som faktiskt bidrar till detta är lästräning och därmed läsläxa. Om detta fenomen har det framkommit mycket forskning som påvisar att timmarna i skolan som inriktar sig till lästräning inte räcker till för att eleverna ska bli goda läsare. 5000 timmar krävs och det är mer än timplanerna räcker till, därför är det av stor vikt att läsning även genomförs hemma. Syftet och effekterna av läsläxa är många, de får upp läshastigheten, bygger på ett eget intresse för läsning. Dessutom är läsning bra för barnens ordförråd. Men har matematikläxan verkligen samma effekt på dessa unga elever?

Genom denna studie vill jag försöka klargöra de funderingar jag och eventuellt många av mina blivande kollegor har kring elever i de lägre åldrarnas attityder till läxor.

1.1 Syfte

Det övergripande syftet med studien är att åskådliggöra attityder och förhållningssätt till matematikläxor hos några elever i årskurs två och tre. Meningen med denna uppsats är att ge lärare som arbetar med elever i grundskolans tidigare år en utgångspunkt att reflektera kring gällande framtida beslut om utdelning av matematikläxor samt kring sina arbetssätt i relation till matematikläxan. Lärare som läser denna studie ges även chans att reflektera kring med vilket syfte och till vilken vinning de tilldelar elever läxor.

1.2 Frågeställning

Med utgångspunkt i syftet har följande frågeställning utvecklats och kommer att besvaras med en analys på området:

- Vilka attityder har elever i årskurs två och tre till matematikläxan?

För att ta reda på denna frågeställning så ställs också en delfråga:

- Vilka förhållningssätt ger elever uttryck för när de pratar om matematikläxan?

1.3 Begreppsdefinition

Mitt syfte är att redogöra för elevers *attityder* till matematikläxor. Begreppet attityder känns därför angeläget att vidare definiera så att det blir tydligt vad begreppet avser i denna studie. Attityd är enligt Nationalencyklopedin (2017) en allmän *inställning* till något och kan vara både omedveten och medveten. Begreppet attityd kan också förklaras som en bestående inställning som har utvecklats genom erfarenheter och yttrar sig i att man är för eller emot något. Inom begreppet ryms i denna studie delbegrepp som *tankar*, *känslor* och *upplevelser*.

2. Bakgrund

I denna del av studien kommer jag presentera tidigare forskning som på ett eller annat sätt rör begreppen läxa och matematikläxa, och som är av stor relevans för förståelse för studiens innehåll. Den forskning som tidigare gjorts på läxor är ofta kopplade till mellan- och högstadieelever. Jag menar dock att många kategorier är relevanta även för elever i lågstadieåldern och kommer därmed kopplas till min studie.

2.1 Begreppsutredning av läxa

Läxa är ett välkänt ord i vårt samhälle och något som de allra flesta har någon slags erfarenhet av. En samstämmig definition av begreppet läxa har dock varit svår att hitta, därför har jag valt att presentera hur olika forskare och källor valt att definiera begreppet.

Nationalencyklopedin (2017) definierar läxa som en avgränsad skoluppgift för hemarbete, medan Cooper, Robinson och Patall (2006) menar att en läxa är alla uppgifter som tilldelas elever av deras lärare och som ska genomföras under elevernas skolfriatimmar. Hellstens (2000) definition lyder att läxor kan vara vad som helst så länge det är ett arbete som inte sker på lektionstid. Hellsten är aningen kritisk till den enkla förklaring som nationalencyklopedin

ger begreppet läxa då han menar att begreppet är problematiskt då läxa också används vid frivilliga arbetsuppgifter eller komplettering av skoluppgifter. Hellsten menar att det är skillnad om en elev själv väljer att ta med uppgifter hem och jobba hemma, det räknas då inte som läxa (Alm, 2014).

Österlind (2001) jobbar med utbildningsvetenskap och preciserar läxa som skoluppgifter som eleverna får av lärarna i skolan, men som ska tas hem och genomföras hemma oberoende av andra elever. Denna uppgift ska genomföras själv eller med vårdnadshavares hjälp. Österlind tillägger att ett en läxa kan vara ”beordrad eller frivillig, omfattande eller minimal, ges till nästa dag eller om flera veckor. Läxan kan innebära att förbereda, tillämpa, öva, repetera, producera, sammanfatta eller värdera och syfta till att kompensera frånvaro eller bristande framsteg, eller till att integrera olika aspekter” (s. 19).

Även Westerlund (2004) redogör för begreppet läxor. Hon skriver att ”Läxor är en svårfångad hybrid som finns någonstans i gränslandet mellan uppgift och tid, arbete och fritid, skola och hem, individ och kollektiv.” (s.79). Strandberg (2013) skriver i sin avhandling att begreppet läxa nämns i svenska texter så tidigt som på 1500-talet, detta i samband med prästen och läsestycken och predikotext. Han förklarar att läxor under lång tid definierats som ett skolarbete utfört efter skoldagen, utan hjälp från lärare, men syftar till att begreppet under senare år förändrats till skolarbete utdelat av lärare att utföras utanför den ordinarie lektionstiden.

I denna uppsats landar begreppet läxa i ungefär samma definition som Cooper, et. al (2006) använder. De menar att en läxa är uppgifter som tilldelas elever av deras lärare och som ska genomföras under elevernas skolfriatimmar. En matematikläxa ser jag som samma definition men med uppgifter inriktade mot matematikämnet.

2.2 Läxor i styrdokument genom historien

Användandet av läxor i skolan har en lång tradition. Ett argument i dagens debatt kring läxans vara eller icke vara är att läxor inte regleras i skollagen eller omnämns i skolans styrdokument Lgr11, de diskuteras heller inte på lärarutbildningarna runt om i Sverige, och därför bör de inte vara nödvändiga (Svensén, 2013). Frågan om läxor är alltså i dagens skola helt lämnad till rektorerna och lärarna själva att diskutera och ta ställning till. Genom åren har det dock sett annorlunda ut och jag har därför valt att titta mer på vad som sägs om läxor i styrdokument genom historien. Jag kommer således att gå tillbaka till läroplanerna Lgr 62, Lgr 69 och Lgr 80. I dessa föregångna läroplaner benämns ordet läxor istället som hemarbete eller hemuppgifter. Även den näst senaste läroplanen från 1994, Lpo 94 kommer att undersökas.

I skolans styrdokument har läxor omnämnts sedan 60-talet men har varierat mycket genom åren. Hellsten (1997) skriver att det är i läroplanen från -62 som det står mest om läxor. Man skriver bland annat att huvudparten av skolarbetet ska utföras i skolan och syftet med hemarbete främst är till för att ge eleverna chans att öva och bygga upp en säkerhet. Man strävar efter att befästa kunskaper. I denna läroplan vill man ge eleverna chans att ta ansvar, organisera det de lärt sig och disponera tiden de har att göra hemuppgifterna. För elever som går i de högre stadierna nämns också att hemarbete är ett betydelsefullt inslag i elevernas ”arbetsfostran”. Samma årtionde fast några år senare kommer en ny läroplan där inställningen till hemarbete har svängt rejält. I Lgr 69 ges traditionella hemuppgifter plötsligt en minskad betydelse med motivering att man redan har så många undervisningstimmar i skolan och att eleverna istället bör få använda övrig tid till rekreation, alltså vila, avkoppling, nöjen. Helt enkelt en fritid att få göra det man vill och tycker om. Därför tryckte man på att hemuppgifter i största möjliga mån bör vara frivilliga för eleverna (Skolöverstyrelsen, 1969).

Drygt ett decennium senare kommer Lgr 80, i den står enbart en mening skriven om begreppet läxor: "Hemuppgifter för eleverna utgör en del av skolans arbetssätt" (Skolöverstyrelsen, 1980, s.50). Detta menar Hellsten (1997) är aningen märkligt då Lgr 80 är den läroplan brukar räknas som det styrdokument som återinförde läxor i skolan igen. Hellsten menar också att det inte står något om vad som ska känneteckna läxor men att dessa, i likhet med Lgr 62, har som syfte att lära eleverna att ta ansvar samt repetera för att befästa kunskaper och färdigheter. I denna läroplan trycktes det på att hemuppgifterna skulle vara ska vara anpassade efter individuell förmåga. (Skolöverstyrelsen, 1980).

Hellsten (1997) skriver att under 1990-talet är läxorna sällan ifrågasatta och har än en gång återfått sin status som arbetsmetod i grundskolan. Däremot försvinner de ur de officiella dokumenten och läxor nämns inte heller i den kommande läroplanen Lpo 94 eller i kursplanerna för grundskolan. I dag, på 2000-talet, finns det heller inga kommentarer som bekräftar att läxor bör finnas som en del av undervisningen eller hur lärare ska förhålla sig till dem om de väljer att ha dem, i varken skollagar eller den rådande läroplanen, Lgr 11. En del skolor och lärare väljer att ha dem, andra inte (2016b).

2.3 Forskning om läxor

Cooper (1989) hävdar att då läxor tas hem finns många faktorer som kan komma att påverka dess nytta och verkställande. Tid, hemmiljö, och de människor den involverar påverkas alla av läxan på ett eller annat sätt (Österlind, 2001). Även hur läxan behandlas före och efter den tilldelas eleverna är viktiga utgångspunkter i tidigare forskning. Detta är faktorer som vidare kommer beröras i denna studie.

2.3.1 Syften med läxor

Olika syften kan ligga bakom matematikläxan och lärares val att dela ut den. Cooper et al. (2006) skriver att läxor sällan återspeglar ett enda syfte, men den vanligaste orsaken till valet att dela ut läxor är att det ger elever möjlighet att öva samt repetera och befästa de kunskaper och färdigheter som redan presenterats och arbetats med i skolan. Alm (2014) och Österlind (2001) håller med om detta och skriver att många anser läxor som nödvändiga ur ett disciplinerande syfte, alltså att det bidrar till att få in rutin för eleverna och att de ska lära sig att ta ansvar för sitt skolarbete. Även Westerlund (2004) påpekar detta syfte då hon skriver i sin studie att lärares avsikter med läxor är att de främst främjar ansvarstagande, alltså att du övar förmågan till självständigt arbete. Dock menar hon att elever i år 2 och 3 ser läxorna som ett sätt att göra lärare och föräldrar belåtna och inte alls ser ett samband mellan läxor och ansvarstagande. Det är också vanligt att föräldrar påminner de yngre eleverna om läxor och därmed försvinner ansvarstagandet. Läxor motiveras även med att eleverna lär sig tidseffektivitet och övar upp självförtroende samt studieteknik. Andra avsikter med läxor är att de kan åstadkomma kommunikation mellan elever och dess föräldrar, följa och uppfylla direktiv från skoladministrationen, samt i vissa fall användas som straff. Dessutom menar en del lärare att de kan signalera till föräldrar att skolan är seriös och av kvalitet genom att dela ut mycket läxor (Cooper, et al. 2006; Westerlund, 2004; Österlind, 2001; Skolverket, 2014).

Westerlund (2004) anser att föräldrars och elevers bild av läxors funktion och nytta kan skilja sig åt. Det är vanligt att vuxna ser läxor som möjligheter medan barn ser på dem negativt och ett tecken på att besitta brister. Westerlund nämner att om läxor ses som en möjlighet kan syftet anses vara att öva färdigheter, öka engagemang, lära sig att ta ansvar, planera och disponera sin tid, tänka långsiktigt och påminna om straff. Läxors möjligheter kan också handla om att de ger information till föräldrar om skolarbetet och elevernas skolgång.

2.3.2 Effekter av läxor

Är matematikläxan verkligen till någon nytta för elevernas lärande? Som nämnt tidigare så är debatten kring läxor stora i dagens samhälle (Alm, 2014). Precis som Hellsten (1997) skriver så finner jag det tydligt att den forskning som finns om läxor antingen är för fenomenet eller emot. Många av de avhandlingar, artiklar, rapporter med mera som jag funnit till denna studie visar på detta då de nästan alltid är subjektiva åt en riktning. Antingen är de positiva och argumenterar för läxa, eller så är de riktade åt det mer negativa hållet och argumenterar emot dem (Österlind, 2001). Det är därför svårt att hitta den sanningsenliga bilden av dess effekter, men jag ska ändå göra ett försök att göra denna del av studien så objektiv som möjligt och visa på forskning som riktar sig åt båda håll.

Harris Cooper (1989) skriver om resultatet på en studie han gjort. Han beskriver studien som att vissa klasser hade lektioner utan hemläxa, medan en klass hade likadana och lika mycket lektioner men med skillnaden att de hade en hemläxa som skulle tas hem tre gånger per vecka och som ansågs ta cirka 30 minuter per gång att genomföra. Effekterna visade sig vara ganska stora i högstadiet då eleverna med läxa överglänste de utan läxa i resultat. Effekterna var dock mindre stora på mellanstadiet men på lågstadiet visade studien inte på någon positiv effekt på elevernas lärande och därmed skulle inte någon i "läxklassen" överglänsa någon i den "läxfriaklassen". Hattie har även han bidragit till forskningen om effekter av läxor, bland annat genom världens största forskningsöversikt om vad som påverkar elevers studieresultat; "Visible Learning". I studien har Hattie tittat på läxors relevans för elevers lärande och kommit fram till att läxor först kommer på plats 88 av 138 (Skolverket, 2016c) över vad som påverkar elevers studieresultat, detta jämfört med andra insatser. Hatties (2012) generella slutsats är precis som Coopers (1989), läxor har en positiv effekt men den är mycket låg, och ju yngre eleverna är desto mindre positiva visar sig effekterna vara.

Hattie (2012) hävdar att läxor kan ha negativa effekter på unga elevers lärande. Effektskillnaderna menar han kan bero på att yngre elever inte klarar av självständiga arbetsuppgifter på samma sätt som äldre elever kan. De har också svårare att skilja på relevant och irrelevant information samt har lättare att bli distraherade. Om yngre elever möter svårigheter i samband med läxor är risken stor att de känner misslyckande vilket kan ha en negativ påverkan på deras motivation. Därmed bör man vara försiktig med utdelning av läxor till dessa elever (Skolverket, 2014). Strandberg tillägger att små barn kan ha svårt att förstå varför de får, samt ska göra läxor. De gör bara läxorna för att de känner att de måste och för att de ska få ta del av sin fritid efter säger han till pedagogiska magasinet (Svensén, 2013). Cooper (ibid) däremot hävdar att trots att forskning visar på att resultaten av läxor enbart har en liten effekt bland lågstadielever, så bör läxor delas ut. Dock med avsikten att utveckla goda studievänor och positiva attityder till skolan, samt implementera idén om att lärande sker såväl i skolan som i hemmet, inte lära sig mer matematik eller få bättre resultat i ämnet.

Cooper (1989; 2007) skriver om både positiva och negativa effekter som han anser läxor har på elever. Han har hittat fyra positiva effekter och jag har översatt dem till svenska. Den första effekten är omedelbar prestation och inläring. I denna effekt ingår att läxorna bidrar till att faktakunskaperna bevaras bättre, de ger en ökad förståelse. Eleven får också bättre kritiskt medvetenhet samt en bredare begreppsbildning. Effekt två, långsiktigt lärande, innebär enligt Cooper (1989; 2007) att du uppmuntras till lärande på fritiden vilket ger en förbättrad inställning till skolan. Eleven utvecklar bättre studievänor och färdigheter. Effekt tre är icke långsiktig effekt på lärande, den ger eleven en ökad självstyrning, självdisciplin och bidrar till att du blir organiserad, mer självständig och väcker nyfikenhet. Den fjärde och sista positiva effekten som läxor bidrar till är föräldrappskattning och engagemang, alltså att läxor bidrar till att föräldrar känner mer respekt och ett större engagemang för skolan och dess utbildning.

Cooper (1989; 2007) hittade även fyra negativa effekter, där den första är mättnad. Med detta menar Cooper att alla aktiviteter som tar upp mycket tid enbart är givande under en begränsad tid, eleverna kan lätt tappa intresse och känna sig utmattade både fysiskt och psykiskt. En annan negativ effekt är minskad möjlighet till fritidsaktiviteter och lärande i andra sammanhang utanför skolan. Cooper (1989; 2007) menar att fritidsaktiviteter i sig också kan lära elever något, både akademiskt men också livsläxor man skapar i lokalsamhället. Här påpekas även att föräldrar har kontroll på elevernas fritid och dess inblandning kan i vissa fall leda till negativa konsekvenser då de pressas till att lägga ner mycket tid och prestera. Effekt tre menar Cooper är fusk. Alltså att läxor kan leda till att man kopierar från andra elever eller att föräldrarna hjälper till för mycket vilket bidrar till att elever inte lär sig själv. Tillslut har vi den fjärde effekten som menar att klyftan mellan hög- och lågpresterande elever ökar ännu mer (Österlind, 2001).

Hellsten (1997) skriver att man bör vara medveten om att läxan enligt vissa anses ge ett högt resultat, men denna åsikt inte alltid är bunden till effekterna läxan kan uppnå. Han menar att läxan alltså värderas högt av dem som förespråkar den och att det ibland kan överskugga det faktum att det enligt forskning faktiskt inte leder till något resultat, speciellt inte för yngre elever. Österlind (2011) menar att man bör vara medveten om att olika läxor ger olika effekter. Och att de mest motiverande läxorna är med individanpassade och intressestyrda.

2.3.3 Läxor och fritid

Alm (2014) och Skolverket (2014) menar att återhämtning, avkoppling och vila från skola och arbete är livsviktigt. I barnkonventionen, artikel 31, (UNICEF Sverige, 2009) står det att varje barn har rätt till lek, vila och fritid och Alm (2014) ställer sig kritisk till läxor med tanke på denna rättighet då hon menar att det är viktigt att lärare ger eleverna de timmar till fritid som de har rätt till och som de behöver för att umgås med familj, vänner samt utöva fritidsaktiviteter och andra personliga intressen som är positiva för elevers motivation och framtida kunskapsutveckling (Skolverket, 2014). Westerlund (2004) skriver i sin studie att gränsen mellan fritid och skoltid idag är oklar. Tidigare har skoltid definierats som den tid man befinner sig i skolan och i klassrum, men nuförtiden kan man läsa på distans och ha hemstudiedagar där man tar ansvar över sitt lärande själv och studerar hemma. Alm (2014) tillägger att detsamma gäller för föräldrar och deras arbetstid, idag är man tillgänglig dygnet runt med hjälp av teknik och smartphones och det blir lätt att ta med arbete hem. Läxor, hemarbete och dess förhållande till tid kan idag kopplas samman med ordet stress, något som Westerlund (ibid) belyser genom samtal med två lärare som handlar om att de vill separera jobbet från privatlivet. De vill fokusera på familjen när de är hemma, inte ta med arbetet hem utan ha fritid. Den ena av dem avskyr hemarbete i form av rättning då det invaderar privatlivet och fritiden. Att dela ut läxor till eleverna bidrar till samma problem som för lärarna anser Alm (2014), läxor tillåter skolarbete att invadera elevers fritid och privatliv, samt även på deras föräldrars. Grootenboer (2009) skriver i sin artikel "homework and learning mathematics" om sina barns upplevelser till läxor och rekommenderar läxor han ser som lämpliga. I denna artikel nämner Grootenboer sin dotter. Han berättar att hon tycker att hon jobbat hårt hela dagen i skolan och anser det som orättvist att behöva anstränga sig mer och ta ansvar för läxa när hon kom hem. De elever jag baserar min undersökning på är dock är i Grootenboers yngre datters ålder, 7-8 år, där han menar att läxorna hon fick var snabbt avklarade och samtidigt inom hennes matematiska förmåga.

Westerlund (2004) skriver att det är vanligt att eleverna känner att de besitter brister i relation till läxor, man upplever att man får dem för att man inte är räcker till. Denna elevs föreställning menar Westerlund motsäger sig skolans funktion att vilja skapa en lustfull inställning till lärande. I kategorin *läxor som brist* har Westerlund med att man tvingas studera mer ämnen, att

läxor kan påverka inställningen till skolan negativt och bidra till ett ointresse. Läxor tar också tid från fritidsintressen, man planerar inte sin tid, föräldrarna förhör läxor, många lever i nuet och ser inte framåt i tiden och kommande karriär och arbete.

2.3.4 Läxor, föräldrar och en likvärdig utbildning

Debatten om läxor är ett faktum (2014). Både i Sverige och internationellt är den största kritik angående läxor riktad till läxor i relation till likvärdighetsperspektivet. Likvärdig utbildning innebär att alla barn och ungdomar ska ges samma möjligheter till en lyckad skolgång och utbildning av hög kvalitet. Alla ska också ges samma möjligheter att få det stöd som behövs för att nå de nationella målen, oavsett socioekonomisk bakgrund (Skolverket, 2016a). Alm (2014) skriver att läxor motsäger sig begreppet ”en likvärdig utbildning”, då detta koncept är något svenska skolor saknar samsyn om. Skolverket (2014) håller med och skriver att läxor bestrider sig denna rättighet, och istället bidrar till att förstärka de skillnader i studieresultat som finns mellan elever beroende på socioekonomisk bakgrund, migrationsbakgrund eller föräldrarnas utbildningsnivå. Skolverket (2014) refererar till Westerlund (2004) och skriver att en läxa som inte är tillräckligt förberedd i undervisningen tvingar elever att på egen hand söka de förklaringar som uppgiften kräver. Föräldrar med kort utbildning och, eller med besvärlig hem- och jobbsituation kan också komma att påverka likvärdigheten då de kan få svårare att hjälpa till med elevernas läxor jämfört med de elever som kan få hjälp av föräldrar med bättre förutsättningar. Lärarna kan dock motverka dessa skillnader genom att se till att läxorna är väl uttänkta, förberedda och konstruerade. Genom detta, samt att läraren följer upp läxorna i undervisningen kan man åtminstone se till att varje enskild elev ges likvärdiga förutsättningar att genomföra sina läxor.

Alm (2014) skriver också att lärare ofta är tydliga med att läxorna ska anpassas så att de ska kunna utföras utan föräldrars hjälp, medan Hellsten (1997) avser att hela familjen påverkas av elevers läxor. Han påpekar också att det ibland ställs krav från skolans sida att föräldrarna ska hjälpa till med läxan hemma. Svensson (2014) är inne på samma tankebanor och skriver att föräldrar har stor betydelse för sina barns utveckling och lärande, samtidigt som hon menar att det är föräldrarna och deras hemförhållanden som ofta anses vara orsaken till sina barns brister. Svensson (2014) diskuterar det faktum att elever har olika tillgång till stöd och hjälp med läxläsningen hemma och kan därmed bidra till orättvisor och ökade klyftor mellan elevers betyg och kunskaper, vilket i sin tur kan påverka dessa elevers framtidsmöjligheter. Svensson skriver i sin avhandling att de flesta föräldrar medger att deras barn ber om hjälp med läxor, speciellt när det kommer till matematik. Föräldrarna menar också att de vill hjälpa dem men känner att de inte kan på grund av tidsbrist, okunskap eller olustkänsla de får när det handlar om matematik. Föräldrarna berättade också att matematik var ett ämne det inte gillade själva i skolan och att detta påverkar dem när de försöker hjälpa och stötta sina barn med dessa läxor. Skolverket (2014) menar att det också kan blir problem och konflikter mellan föräldrar och elever om föräldrarnas förklaringar i matematik skiljer sig från lärarens. Om föräldrarna använder en inlärningsstrategi som eleven är obekant med, eller om de besitter brister i sina kunskaper kan det skapa förvirring och irritation hos eleven. Andra konflikter som kan uppstå på grund av läxor i hemmet är att en ambitiös förälder ser läxan som viktigare än att ge tid till fritidsaktiviteter och kan därför komma att omvandla elevens fritid till studier i hemmet (Axelsson, 2014).

I sin avhandling kommer Strandberg (2013) fram till att samarbetet mellan hem och skola är en nyckelfaktor för flerspråkiga elevers lärande. Sterner och Lundberg (2002) skriver att ämnet matematik är ett komplicerat ämne där språket har stor betydelse för förståelsen, därmed är det viktigt att alla inblandade i matematikläxan har de rätta förutsättningarna för att kunna förstå den så att likvärdigheten inte går förlorad utanför skolan. Högdin (2007) skriver i sin

avhandling att resultat från tidigare studier visar att elever med utländsk bakgrund mer sällan får hjälp och stöd av sina föräldrar än elever med svensk bakgrund, när det kommer till skolarbete. Detta visar sig bland annat ha att göra med de språksvårigheter som kan existera bland föräldrarna. Alm (2014) skriver att lärare förhoppningsvis känner sina elever så pass väl och därmed ger läxor de vet att eleverna ska klara av själva samt ha tid med, men hon påpekar att de alltid finns elever som av någon anledning ändå behöver ta hjälp hemifrån. Alm skriver också om det faktum att föräldrar i vissa fall kan ha egna problem som man måste ta hänsyn till, så som sjukdomar, dyslexi, svårt ekonomiskt, skild, inget hem och så vidare, eller vanliga vardagssysslor som att sköta om sitt hushåll, tvätta, städa och handla. De ska även sköta sitt jobb, och allt som har med deras barn att göra, hjälpa till med läxor, uppfostra, se till att alla mår bra, kommer i tid till skolan, äta bra, skjutsa till aktiviteter och andra saker som är tidskrävande.

2.3.5 Läxornas utformning och behandling

Hellsten (1997) menar att man varken får någon information om, eller diskuterar läxor på lärarutbildningen samt att man får leta länge om man ska hitta något läromedel där detta fenomen nämns. Trots det är utdelning av läxor ett av de vanligaste didaktiska inslag lärare tar till i svensk undervisning. Hellsten anser därmed att det är väsentligt att man som lärare själv tar reda på den information som behövs för att göra läxor till ett lyckat didaktiskt inslag i sin undervisning. Information som enligt Cooper et. al (2006) rör planering, utformning och behandling av läxorna. Skolverket (2016b) har också tankar om detta och skriver att om läxan ska bli ett stöd för elevers lärande så är betydelsen för hur de konstrueras, förbereds och används av största vikt.

Läxor bör konstrueras så att de hänger ihop med den pågående undervisningen samtidigt som dem bör individanpassas till elevernas förutsättningar. Man behöver också förbereda läxor, detta genom att förklara svårigheter, samt skapa en förståelse och ett sammanhang hos eleverna (Skolverket, 2016b). Läxor bör också följas upp i undervisningen på ett bra sätt. Vad som är ett bra sätt att följa upp, menar Skolverket (2016b) är att man har gemensamma diskussioner i klassen om den genomförda läxan. Forskning visar också på att elever tycker att läxor är meningslösa om de inte diskuteras och behandlas rätt efter att de genomförts (Strandberg, 2013). Men detta moment är något som lärare i svenska skolor ofta glömmer alternativt ignorerar, vilket är beklagligt då forskning visar på att det är mer gynnsamt och bidrar positivt till elevernas lärande att efter genomförandet diskutera läxorna än vad det är att enbart få tillbaka dem rättade (Hellsten, 1997; Skolverket 2014; Grønmo, 2013; Cooper 1989). Skolverket (2014) betonar att uppföljning av läxor bekräftar elevernas ansträngning och kan sporra eleverna att fortsätta göra läxan. Samtidigt tror man att det finns fler positiva effekter på elevernas lärande som läraren kan åstadkomma med en genomtänkt uppföljning.

Läxornas karaktär, design och svårighetsgrad menar Westerlund (2004) är viktiga frågor för lärare att diskutera. Skolverket (2014) hävdar att läxor bör vara tydligt kopplad till undervisningen som bedrivs i klassrummet, de är då de ses som meningsfulla. De bör också vara utformade så att eleverna i största möjliga mån är kapabla att självständigt genomföra dem. Alm (2014) menar att vara legitimerad lärare innebär att man har ett bevis för sina studier, att man klarat allt som krävs för att bemästra kunskapen att utbilda elever, samt visa att man är professionell och att det inte är vem som helst som besitter samma kunskaper. Trots det lämnar lärare över en del av skolarbetet, läxor, till föräldrarna. I samband med detta problematiserar Hellsten (1997) läxan som inlärningssituation, han skriver att läxor innebär att man låter elever genomföra skolrelaterat arbete hemma, utan skickliga lärares hjälp och låter istället amatörer, i detta fall föräldrar, hjälpa till med uppgifterna vilket i sin tur kan bidra med problem då dessa

inte har samma kompetens att lära ut. Lärarens jobb med att tilldela läxor de vet att eleverna kan klara på egen hand blir i detta sammanhang väsentligt (Svensson, 2014; Strandberg, 2013).

2.4 Förhållningssätt till läxor

Österlind (2001) menar att upplevelser av läxor kan skilja sig från elev till elev och underlätta eller försvåra beroende på om de ses som naturligt och önskvärt eller som främmande och onödigt. Hon konstaterar också att det finns samband med elevers socioekonomiska bakgrund, med andra ord där barnet lever, familjens livsstil och föräldrarnas yrke. Här kommer jag presentera Österlinds (2001) fem funna förhållningssätt som elever kan ha rörande läxor. Dessa är *frihetligt*-, *prestationsinriktat*-, *godvilligt*-, *oreflekterat*-, och *ambivalent förhållningssätt*. Österlind menar att det är vanligt att man som människa har ett visst inre motstånd kring läxor, däremot är det skillnad på hur du möter och hanterar dessa. Nedan förklaras vad som i varje kategori anses vara styrande kognitiva och emotionella aspekter. Samt vad elever inom varje kategori generellt rättar sig efter och påpekar när det kommer till fenomenet läxor.

Frihetligt förhållningssätt till läxor beskriver Österlind handlar om att elever underordnar sig skolsystemet men överordnar sig enskilda läxor och betyg. Dessa elever skjuter upp och prioriterar bland sina läxor, de läser för att förstå och därför väljer de ut läxor utifrån intressen och framtidsplaner och det är vanligt med kritik mot dålig planering från lärarnas sida. Eleverna vill vara duktiga studenter men har inte motivationen och ser inte meningen med läxan. Elever med detta förhållningssätt använder gärna ord som kännetecknar förståelse, tradition, livet och fritid före läxorna, gör tillräckligt men inte onödigt mycket, har lätt för att lära, vill att det man gör ska vara meningsfullt. Eleverna menar också att tiden i skolan räcker.

Prestationsinriktat förhållningssätt kan ses som att elever underordnar sig betygen men överordnar sig vissa läxor samt ämnen. Alltså ligger deras intresse i höga betyg, och styrs därför av taktiska överväganden, till exempel hur stor vikt en given uppgift har vid betygssättningen. Dessa elever bryr sig inte om att förstå det man läser på ett djupare plan. Oro för att halka efter, prestera, skolplikt att genomföra läxorna, belöning, ta ansvar, bra, varken mycket eller lite och plugga för lärarnas skull, är vanliga kommentarer och ord elever med detta förhållningssätt använder sig av.

Elever med *godvilligt förhållningssätt* underordnar sig läxorna. Eleverna gör dem för att de anser att det är bra att lära sig mera, och ser en given uppgift som något som måste göras, samt träning för att lära sig arbeta självständigt. De menar att läxorna även är till för lärarnas skull, så att de får reda på elevernas kunskaper och kan planera undervisningen och sätta betyg utefter det. Med detta förhållningssätt menar man att tiden i skolan inte räcker till, och att man kan jobba i sin egen takt hemma. Dessa elevers föräldrar är gärna aktiva och engagerade i läxorna, bryr sig om hur det går och eleverna har fått lära sig att ta ansvar annars blir det tjt. Elever med detta förhållningssätt menar att läxor finns för elevernas bästa, för att man ska lära sig, de betonar ofta lärandet och framtiden, de tror inte att man lär sig tillräckligt i skolan utan behöver läxorna för att nå ända fram och för att inte glömma bort kunskap. Eleverna är nöjda med läxsituationen och gillar läxor, de är positiva och ser dem som nyttiga och bra.

Österlind beskriver det *oreflekterade förhållningssättet* som att eleverna underordnar sig läxorna fastän de får kämpa med dem. Eleverna ser läxor som något som tillhör skolan och därför måste göras. De har egentligen inga argument för läxan och saknar entusiasm till arbete, men de kämpar på trots motgångar, för läxor är trots allt tilldelade av lärarna och därför ska de göras. Elever med detta förhållningssätt accepterar läxor som något självklart, något man tar för givet. De gör sitt bästa trots att de kan ha svårt, kämpar och vill lära sig mer och få bra betyg

men möter motgångar både psykiskt och fysiskt. Ser skolan som självklar men reflekterar inte varför.

Elever med *ambivalent förhållningssätt* har en defensiv hållning samt varierande och osäker motivation beträffande läxor. De argumenterar gärna mot läxor, och agerar undvikande och passivt mot dem. De tror att läxor är bra och behövs men har svårt att genomföra dem. Fritid lockar för dessa elever och föräldrarna ger inte tillräckligt med motkraft, hjälp och engagemang för motivera dem. Elever med detta förhållningssätt använder ofta kommentarer som: vet inte, kanske, det beror på och glömt. Eleverna har ofta vända och läxorna prioriteras bort trots det har de framtidsplaner men ser inte vikten av att jobba så man får tillräckliga betyg. De vill ändra sitt tillvägagångssätt då de inte är nöjda med hur de hanterar läxor, men möter ofta motgång och ger då upp. Det är ett dilemma mellan tristess och skuldkänslor och de ser det som enda utväg att hoppa över läxorna.

3. Metod

I denna del beskrivs och redogörs mina val av metod och hur jag gått tillväga för att samla in relevant material för att göra denna studie och svara på mina frågeställningar. Jag kommer bland annat att redogöra för min undersökningsmetod och mitt urval. Under genomförande av intervjuer kommer jag beskriva hur denna empiriska studie gick till och hur jag fick samlat in mitt material. Under analysmetod ges en sammanfattning av arbetet som skedde efter intervjuerna. Även studiens reliabilitet och validitet samt forskningsetiska aspekter behandlas.

Jag har tidigare i mina studier på lärarutbildningen genomfört en pilotstudie. En teststudie som görs i mindre skala. Motivet bakom denna studie är att man till exempel kan testa sin metod och kolla om frågeschemat är tillräckligt utförligt (Bryman, 2011). I pilotstudien intervjuade jag fyra lärare om deras tankar och syfte om matematikläxan då tanken var att jag först skulle fokusera vidare på lärarna även i denna studie, innan valet föll på att koncentrera mig på elever istället. Bland de fyra intervjuade lärarna är två av dessa lärare till eleverna som denna studie fokuserar på. Därmed har jag en bild av lärarnas bakgrund till den befintliga matematikläxan och kommer i vissa fall att kunna ställa deras svar i jämförelse med elevernas.

Det har varit svårt att begränsa denna studie då det finns så otroligt många åsikter om just fenomenet läxa. Min ursprungstanke var att intervjua deltagare med olika perspektiv, det vill säga lärare, föräldrar och elever. Men jag insåg ganska snabbt att det varken fanns resurser i form tid eller plats att göra detta. Jag insåg att jag behövde begränsa mig och kom till insikt om att mitt största intresse ligger i elevernas attityder till fenomenet matematikläxa. Jag menar att det är viktigt att som lärare bli medveten om elevers attityder och förhållningssätt till läxor och i mitt fall matematikläxor, för att därefter kunna ta ett beslut om vilka didaktiska val jag kommer göra i min undervisning.

3.1 Metodval

När jag läst in mig på ämnet genom att söka efter samt läsa avhandlingar, artiklar, rapporter och böcker började jag titta på problemformulering och vilka olika ingångar jag skulle kunna ta för att göra en studie om matematikläxor. Efter att jag slipat klart på min forskningsfråga och kommit fram till att jag ville studera elevers upplevelser av matematikläxan föll mitt val av metod på att göra en kvalitativ studie. Bryman (2011) menar att det finns några viktiga steg i en kvalitativ forskningsprocess som jag i stort sätt följt. Steg ett är att *formulera en rad generella frågeställningar* som rör området man vill studera. Steg två går ut på att man ska ta ställning till

och *välja ut relevanta platser och undersökningspersoner*. Att *samla in relevant data* är tredje steget och därefter följer *tolkning av data*. Det femte steget handlar om *begreppsligt och teoretisk arbete* och det är detta steg tillsammans med tolkning av data som bildar undersökningens resultat. I det femte steget kan det hända att man upptäcker att man vill intervjua sina respondenter ytterligare så man hittat något intressant att undersöka vidare. Man går då tillbaka till steg tre igen, känner man sig nöjd specificerar man sina frågeställningar här. Det sjätte och sista steget står för *formulering av forskningsrapporten*. Här skriver man ner resultat och slutsatser och har i uppgift att förmedla dem till sina läsare på ett övertygande sätt. En stor del i detta steg handlar alltså om att övertyga andra om att dina resultat och slutsatser är av betydelse och valida (Bryman, 2011).

Mitt metodval föll på att göra kvalitativa intervjuer. Intervjuer ansikte mot ansikte mellan forskare och respondent. Jag valde denna form av metod då jag anser att ett samtal och möte med en person ger mig de rätta förutsättningarna för att få fram svar på mina frågeställningar, genom att verkligen gå på djupet hur respondenterna tänker och känner. Kvale och Brinkmann (2014) skriver att samtal är det bästa sättet att ta reda på hur människor uppfattar sin värld och sitt liv, och samtalet hjälper oss att förstå världen från undersökningspersonernas perspektiv. Det är i samtalet mellan personerna i intervjun som kunskap konstrueras.

Intervjuformen jag valde var semistrukturerade intervjuer där respondenterna innan vet vilket ämne intervjun kommer behandla men inte exakt vilka frågor jag som forskare kommer ställa. Semistrukturerade intervjuer går ut på att man har ett frågeschema att utgå från men där frågorna inte behöver komma i samma ordning. Frågorna var av typen öppna frågor, alltså frågor som inte kan besvaras med enbart ett ord så som ja eller nej. Beroende på hur utförliga svar man får av respondenterna kan man ställa individualiserade följdfrågor, detta för att få ett djupare resultat (Bryman, 2011). Följdfrågorna varierades också från elev till elev beroende på deras svar på föregående fråga. I kvalitativa intervjuer är intresset riktat med den intervjuades ståndpunkter, det är också önskvärt att låta intervjun röra på sig i olika riktningar beroende på vad respondenten upplever vara viktigt och relevant. Man kan ställa nya frågor och följdfrågor, ändra ordningsföljden, och omformulera de förutbestämda frågorna på frågeformuläret (Kvale & Brinkmann, 2014; Bryman, 2011).

3.2 Urval

Eftersom jag ville studera elevernas attityder till matematikläxan var ett krav att eleverna som jag skulle intervjua skulle få denna läxa av sina lärare. Enligt Bryman (2011) finns något som kallas för målinriktat urval. Detta urval går ut på att jag väljer intervjupersoner utifrån att de är relevanta för mitt syfte och mina frågeställningar. Jag menar även att mitt urval på ett plan kan ses som bekvämlighetsurval då detta urval syftar på att man intervjuar personer som var enkelt tillgängliga för mig som intervjuare, men också för att jag baserar på resultatet på min pilotstudie där jag fick fram att dessa lärare delar ut läxa och med vilket syfte, samt hur deras planering och behandling av matematikläxor ser ut. Urvalet till insamling av empiri gjordes på en skola där jag vikarierat i många år och har bakgrundsinformation om lärare och elever och vet med erfarenhet att dessa lärare delar ut matematikläxor till sina elever. Skolan ligger på landsbygden och består till störst del av barn med svenska som modersmål men har de senaste åren fått fler elever med annat modersmål eller elever som har föräldrar med annat modersmål. Jag kontaktade två klasslärare som just nu arbetar i årskurs två och tre och frågade om möjlighet att få intervjua deras elever. Därefter skrev jag ett brev med information och ett formulär där jag anhöll om tillstånd från elevernas vårdnadshavare att intervjua deras barn och skickade med eleverna hem. Brevet skrevs på svenska då klasslärarna ansåg att föräldrarnas kunskaper i språket var tillräckliga för att förstå innehållet i brevet.

Jag ändrade mig från att enbart välja ut några få elever att anhålla om tillstånd för intervju, till att låta alla få möjligheten att bli tillfrågade. Jag ville alltså ha både föräldrars och elever godkännande. Som blivande lärare anser jag att det är viktigt att alltid inkludera alla elever när det kommer till ett val. Alltså även om föräldrarna godkänner elevernas medverkan till intervju, så ska eleverna själv vilja delta och känna sig trygga med att bli intervjuade. Därför fick de elever som själva ville ta med ett formulär hem för påskrift och godkännande, och de som inte ville behövde inte. På detta sätt visste jag att de elever som blivit godkända av föräldrarna för intervju faktiskt ville och kände sig trygga med det.

Mitt val att genomföra undersökningen i årkurs två och tre grundar sig i att dessa elever haft matematikläxa i några år och borde därmed byggt upp några åsikter kring fenomenet samt fått erfarenheter att reflektera över. Min förhoppning var också att dessa elever skulle kunna utveckla sina svar och reflektera kring dem. Jag intervjuade 16 elever och valet av vilka dessa specifika elever blev gjordes helt enkelt utifrån vilka jag först fått godkännandet av vårdnadshavarna genom det utskickade brevet. Blandningen mellan elever i årskurs två och tre var ungefär hälften, hälften och jag tog ingen hänsyn till könsfördelningen vid ”val” av respondenter då jag menar att detta inte är studiens fokus.

3.3 Genomförande av intervjuer

När tillräckligt många föräldragodkännanden kommit in så bestämde jag två dagar som jag åkte till skolan och intervjuade 16 elever i årskurs två och tre. Antalet 16 elever grundar sig helt enkelt på att det var så många som kändes rimligt att hinna med inom min tidsram men samtidigt tillräckligt för att kunna få ett så tillförlitligt resultat som möjligt. Vissa intervjuer skedde på lektionstid men de flesta efter lektionstid när eleverna slutat skolan eller gick på fritids. Det är sammanlagt cirka 45 elever i de två klasserna och jag hade fått in 25 godkännanden. Av olika anledningar fick nio potentiella respondenter sorteras bort, orsakerna kunde bland annat vara sjukdom, svårt att hitta tid på grund av nationella prov, eller att eleverna åkte buss hem och inte hade möjlighet att stanna kvar efter skolan.

Miljön där intervjuerna skulle genomföras fick eleverna själva välja för att känna sig så bekväma och avslappnade som möjligt. Kravet var dock att vi skulle kunna ha lugn och ro och inte bli avbrutna. Några intervjuer skedde i skolans konferensrum, några i ett grupprum samt i ett litet rum där eleverna oftast sitter ensamma med speciallärare och jobbar. Alla intervjuer kunde genomföras utan distraktioner och tog mellan 10-15 minuter. Jag valde att spela in alla intervjuer på min Iphone, bland annat för att kunna fokusera på eleven och på så sätt visa intresse för vad hen säger och uppmuntra till fortsatt samtal, och inte sitta och anteckna allt som sägs (Bryman, 2011). Bryman menar att ljudinspelning vid intervjuer är viktigt då man ibland kan vara intresserad både på *vad* respondenten säger men också *hur* hen säger det. Inspelning möjliggör även till att man får med hela samtalet då det kan vara svårt att komma ihåg och skriva ner allt som sägs samtidigt som man intervjuar. En inspelad intervju underlättar också till en noggrann analys av vad människor har sagt och man kan göra upprepade genomgångar av intervjupersonens svar. När jag intervjuade eleverna utgick jag från ett frågeformulär som jag hade med mig i pappersform, dessa frågor läste jag noggrant igenom innan så att jag kände mig grundligt insatt i dessa. Bryman anser att det är viktigt att du som intervjuare kan dina frågor väl, helst utantill, så att du kan känna dig lugn och trygg framför dina respondenter när intervjuerna sker. De frågor jag ställde till eleverna har jag bearbetat med utgång från min studies frågeställning.

3.4 Analyismetod

Efter de 16 elevintervjuerna genomförts var det dags för analys som består av att bearbeta, tolka och granska materialet. Detta för att försöka nyansera förståelsen av det undersökta fenomenet genom att använda väl valda begrepp och applicera dessa på elevernas svar (Lantz, 2008). Jag började med att transkribera ljudupptagningarna för att lättare kunna tolka mina respondenters svar på frågorna. Efter det beslutade jag mig för att skriva ner svaren i citatform och därför med ordagrann muntlig stil, något som Kvale och Brinkmann (2014) trycker på att man ska vara konsekvent med för att helhetsbilden ska bli densamma över hela studien. Därefter var det dags att tyda svaren, vilket gjordes genom att bryta ner, granska analysera dem utifrån Österlinds (2001) fem funna förhållningssätt, för att försöka förstå vad respondenterna uttalar sig om (Kvale & Brinkmann, 2014). Jag kunde urskilja mönster i mina respondenters svar och kunde därmed relatera dem till de olika kategorier som Österlinds resultat utgör. Min metod är deduktiv då jag använder mig av tidigare forskningsresultat som ett analysverktyg och drar slutsatser utifrån det. Österlinds (2001) sexton år gamla teori är det jag utgår från och prövar om den fortfarande håller i relation till mina respondenters intervjusvar. Tillvägagångssättet av min analys kan ses som en iterativ process där det ständigt sker ett samspel mellan insamling och analys av data. En process som växlat mellan att lyssna på mina intervjuer, transkriberat samt analyserat dem (Bryman, 2011).

Eleverna som Österlind (2001) studerat och baserat sin studie och dessa fem förhållningssätt på går i årskurs 7-9. Under analysen har jag tittat på de ord, attityder och kommentarer som kännetecknar varje förhållningssätt och jämfört dem med elevcitaten. Men då åldern skiljer sig mellan hennes urvalspersoner och mina har jag fått anpassa vissa kategoriers kännetecken så de passar in på eleverna denna studie rör. Till exempel har jag i det prestationsbaserade förhållningssättet inte kunnat titta på hur elevernas attityd och förhållningssätt är kring fenomenet betyg, utan har bland annat fått titta på resultat, vad de vill åstadkomma, taktik och hur de ser på framtiden.

3.5 Validitet och reliabilitet

När det kommer till att få en bild av kvaliteten i en undersökning är begreppen reliabilitet och validitet viktiga. Bryman (2011) menar att reliabilitet mäter tillförlitligheten, alltså huruvida resultatet från en undersökning skulle bli densamma om samma undersökning utfördes igen vid en annan tidpunkt och av andra forskare, eller om den vid undersökningstillfället påverkats av tillfälliga och slumpmässiga förutsättningar. Ordet validitet mäter istället undersökningens relevans, om en metod undersöker vad den påstås undersöka. Validitet är ett av de viktigaste kriterierna i forskningssammanhang och är viktigt för att kunna generalisera utredningens resultat. Strävar man mot validitet och reliabilitet är det viktigt att tänka på att undersökningen ska tala för andra undersökningar inom samma kontext (Bryman, 2011; Kvale & Brinkmann, 2014). I en studie med kvalitativ ansats berör begreppen reliabilitet och validitet både datainsamlingen och analysen av insamlad data. Reliabilitet i studier med kvalitativ inriktning handlar om huruvida undersökaren på ett intressant, pålitligt och förståeligt sätt kunnat beskriva hur hen gått tillväga för att samla in och bearbeta data. Jag är medveten om detta och problematiserar och diskuterar dessa begrepp vidare i metoddiskussionen (Bryman, 2011; Kvale & Brinkmann, 2014).

Med kvalitativa intervjuer kunde jag ställa frågor på djupet och därmed få svar från eleverna som varken observationer eller enkäter hade kunnat ge. Jag kunde direkt vid intervjutillfället ställa individualiserade följdfrågor eller be respondenterna tydliggöra eller repetera sina svar. Även det faktum att jag spelade in och transkriberade intervjuerna och inte skrev svaren för hand anser jag ökar reliabiliteten eftersom jag kunde lyssna på intervjuerna i efterhand,

upprepade gånger. Dock menar Kvale och Brinkmann (2014) att det finns en risk för att olika intervjuare kan komma fram till olika resultat, vilket man bör vara medveten om vad gäller reliabilitet. Därför valde jag att hålla mig till ramverkets begrepp när jag gjorde analysen. Dessa begrepp och deras relevans diskuteras vidare i min metoddiskussion i kapitel 6.2.

3.6 Forskningsetiska aspekter

Det var viktigt för mig att min empiriska studie har gått rätt till. Därför tog jag hänsyn till de fyra etiska principer som Bryman (2011) samt Stukát (2011) presenterar och som gäller för svensk forskning, när jag samlade in min empiri. Dessa principer rör bland annat frivillighet, integritet, konfidentialitet och anonymitet för de personer som medverkar i forskningen.

Med *informationskravet* menas att forskaren ska informera sina eventuella respondenter om undersökningens syfte. Det ska också framgå av forskaren att deltagandet är frivilligt och att deltagarna har rätt att neka medverkade eller hoppa av om det önskas. *Samtyckeskravet* innebär att deltagarna i en undersökning själva har rätt att bestämma över sitt deltagande. Vid eventuellt minderåriga medverkade i undersökningen så ska vårdnadshavare godkänna tillstånd. *Konfidentialitetskravet* står för anonymitet, uppgifterna om de personer som ingår i studien ska garanteras största möjliga konfidentialitet, obehöriga ska alltså inte ges möjlighet att komma åt personuppgifter, uppgifterna är av hemlig handling. När det gäller *nyttjandekravet* garanterar man att de uppgifter man samlar in om enskilda personer endast kommer att användas för det tänka forskningsändamålet.

Med dessa principer i åtanke var jag noga med att det inte kommer framgå vilken klass eleverna går i enbart vilken typ av skola de går på, de kommer inte heller att gå att identifiera vilka elever som har intervjuats. Jag var också noga med att förklara inför helklasser varför jag gör detta och varför jag behövde just elevernas hjälp, sedan berättade jag syftet en gång till innan djupintervjun började för varje enskild elev. Jag tog hänsyn till frivillighet när jag via ett brev kontaktade elevernas vårdnadshavare, där mitt syfte med intervjuerna utförligt beskrevs. Eleverna fick också välja om de ville ta med ett brev hem till vårdnadshavare för eventuell påskrift eller inte. Respondenterna i min studie har även blivit informerad att de blir inspelade men att de när som helst kan avbryta inspelningen om de av någon anledning inte vill fortsätta. Jag har även informerat eleverna om att inspelningen endast kommer användas till denna studie samt anledningen till varför jag spelar in. Mina respondenter fick också reda på att när arbetet är avslutat kommer all empiri raderas, både inspelat material och transkriptionerna (Kvale & Brinkmann, 2014). Med tanke på att mina respondenter var minderåriga barn kände jag en extra noggrannhet till de forskningsetiska principerna. Cederborg (2010) nämner att med intervju med barn kan det vara bra att ha någon slags relation emellan er som gör barnet tryggare, alltså att barnet har byggt upp ett förtroende till intervjuaren. De måste också få möjlighet att förstå hur intervjun går till och bygga upp ett förtroende till intervjuaren, samt få reda på grundreglerna och deras rättigheter för intervjun, alltså deras befogenhet att säga jag vet inte, samt möjlighet att be om förtydligande om de inte förstår frågan.

4. Resultat och analys

Nedan följer en presentation av resultatet av de förhållningssätt till matematikläxor som jag funnit genom att analysera de 16 transkriberade elevintervjuerna. Analys sker i samband med resultaten och är kopplat till forskning i bakgrundskapitlet, där kategorierna är tagna från Österlinds (2001) fem förhållningssätt till läxor. Varje enskild elev kunde genom intervjuaren kategoriseras in i det förhållningssätt jag anser vara dominerande, dock kan det vara med

anledning utav enbart ett, två eller tre svar. Resten av svaret visade sig vara irrelevanta då de inte handlade om attityd.

4.1 Förhållningssätt till matematikläxa

Alla 16 elever berättar under intervjuerna att de nästan alltid genomför och hinner genomföra matematikläxan de får hemskickad av deras lärare. Dock reflekterar de annorlunda om syftet och attityden kring dessa. Som tidigare nämnt så menar Österlind att det är ovanligt att elever inte visar på något slags inre motstånd till de olika aspekterna som ingår i läxor. Elevsvaren sorteras in i det som anses vara deras mest dominanta förhållningssätt, vilket styrs av kognitiva och känslomässiga aspekter samt vad eleverna generellt rättar sig efter och framhäver när det kommer till matematikläxor. Vad som dock inte framgår för läsaren är eleverna ansiktsuttryck, kroppsspråk och tonläge vid leverans av intervju svaren. Om detta varit tydligt kan det i vissa fall påpekas om det anses vara relevant för förtydligande av koppling till förhållningssätten.

4.1.1 Frihetligt förhållningssätt

Elever med frihetligt förhållningsätt till läxor ser inte läxans relevans, saknar därför motivation och menar att tiden i skolan räcker. Ord som kännetecknar förståelse, tradition, livet och fritid före läxorna är vanligt förekommande. Detta förhållningssätt representeras av två elever och dessa benämns som "elev 1" och "elev 2".

I min första intervjufråga eleverna fick svara på vad de tänkte på när de hör ordet matematikläxa. Elev 1 funderade en stund innan följande svar gavs:

Elev 1: Hm... ibland kan det vara lite sådär nja. Vissa saker är lite jobbiga, vissa saker är lättare och roligare och dom gillar jag mer.

Liknande svar gavs från elev 2 som uttryckte sig såhär:

Elev 2: Jag tänker att matteläxor är lätt men tråkigt.

Jag bad elever berätta mer och fick följande svar av elev 2:

Elev 2: Kanske... att det är lite tråkigt för vi redan jobbar med matte i skolan så då är det tråkigt att göra hemma också, man hinner nästan inte.

Genom de tre ovanstående citaten kan man dra kopplingar till det frihetliga förhållningssättet. Eleverna menar att det är lättare och roligare att göra saker som man tycker om och har lätt för. Det framgår också att motivationen gärna brister om meningen med läxan inte är tydlig vilket eleverna förklarar att så är fallet. Matematikläxan ses också som ganska okomplicerad, inget som kräver särskilt mycket i energi av dessa elever då de har lätt för ämnet i fråga. Men personerna i fråga visar tydligt på avsaknad i motivation och ser den heller inte som betydelsefull, *det är tråkigt med läxa*. Elev 1 påstår att tiden för genomförande är knapp och detta framgår senare i intervjun att eleven har massa idrotter som man anser är viktigare och roligare att gå på. Hen menar att saker man tycker är kul att göra bör gå före på fritiden och tiden för lärande, jobb och koncentration hör till skolan.

Elev 2: Jag gillar faktiskt matematik, men läxor är jag inte så förtjust i, när man är hemma vill man göra andra saker än vad man gör i skolan, sådant man gillar istället, typ leka eller baka och sådant som inte är skola.

Även ovanstående citat från elev 2 kan kopplas till att man förhåller sig till läxor på ett frihetligt sätt. Motivationen för läxan saknas när hen kommer hem från skolan. Att eleven tycker matematik är ett roligt ämne framgår onekligen, det är själva läxan som är problemet. Tydligare blir det när samma elev svarade på frågan om de hade möjlighet att få hjälp hemma och om de i så fall förstod. Det visar sig att samma elev påpekar vikten av lärarens roll i just ämnet matematik:

Elev 2: Jo jag kan få hjälp, och förstår oftast. Men... läraren har ju utbildning och har lärt sig och tränat på hur man ska förklara, det har ju inte mamma och pappa så ibland kan dom inte hjälpa eller så gör dom på ett annat sätt än vad jag har lärt mig.

Inställningen till läxan visar sig klart och tydligt hos den här eleven, tiden i skolan räcker, men lärarna kan bäst och därför borde kunskapsinläring i ämnen stanna där. Elev 2 fortsätter med att säga att *"pappa har till exempel inte jobbat med uppställningar så då kan inte han hjälpa mig"*. Kritiken mot läxor lyser igenom dessa elevsvar, och riktar sig ofta mot läraren och dess planering och didaktiskt val. Men man har bra resonemang, reflektioner om väl genomtänkta argument gentemot läxan. Samma elev får senare i intervjun en fråga om valfrihet kring matematikläxor och hur hen ställer sig gentemot det. Nedanstående citat visar än en gång sitt kritiska resonemang:

Elev 2: Inte ha läxa, vi gör redan massa matte i skolan så då slipper man tänka på att man ska hinna göra den.

I linje med detta har elev 1 svarat på frågan om tidsaspekt, om man känner att man har/ges tillräckligt med tid att genomföra läxan?

Elev 1: Nja, på måndagar hinner jag oftast men ibland vill man bara göra något annat, typ leka med kompisar eller träna.

Respondenten förklarade att hen har tid för matematikläxan men är trots det negativt inställd till den. Fritid, att göra sådant man tycker om anses vara viktigare. Elev 1 har inte heller förstått lärarens bakomliggande syfte med den. Det visar sig tydligt när hen menar att läraren ger läxa i matematik för att *"man har ju alltid haft läxa och man ska väl kanske lära sig något nytt"*. Här påpekas tradition, något man alltid haft, som alltid funnits. Samtidigt som orden "väl" och "kanske" visar att man bara gissar och inte helt tror på det själv. Jag frågade om elev 1 tycker att man lär sig något nytt. Svaret blev då: "Nja..., vi repeterar oftast oså". Senare i intervjun gav samma elev svar på valfrihetsfrågan om matematikläxan. Det frihetliga förhållningssättet elev 1 besitter tydliggörs även här:

Elev 1: Hm, kanske skulle jag inte vilja ha matteläxa... för då kan jag få mer tid till kompisar och göra sådant jag tycker om.

4.1.2 Prestationsinriktat förhållningssätt

Elever med *prestationsinriktat förhållningssätt* styrs av taktiska överväganden och ser det också som skolplikt att genomföra läxorna. Oro för att halka, belöning, ta ansvar och plugga för lärarnas skull, är vanliga kommentarer och ord elever med detta förhållningssätt använder. Eleverna benämns som "elev 3", "elev 4", "elev 5" och "elev 6".

När eleverna gavs möjlighet att uttrycka vad de tänker på när de hör ordet matematikläxa fick jag följande svar som tydligt kan kopplas samman med ett prestationsinriktat förhållningssätt:

Elev 3: Jag tänker att jag vill göra klart den.

Elev 4: Man måste göra läxorna.

Elev 5: Jag vill göra dem så snabbt jag kan efter jag kommit hem... så jag kan göra det jag vill sen.

Elev 6: Jag tänker att man får med sig läxor hem och så, och typ att man måste göra den.

Citaten ovan påvisar elevernas attityder till matematikläxan. De ser läxorna som en plikt, alla gör dem utan större funderingar, för det är något man måste göra. Men de vill snabbt ha dem avklarade så att de kan gå vidare till att göra sådant de själva vill göra på sin fritid. Elev 4 visar sin oro med att halka efter kunskapsmässigt om hen inte gör läxan: *jag tänker att jag vill göra matten så jag ska lära mig och inte missa något*".

Nästkommade fråga handlade om varför eleverna tror att de får matematikläxa och varför deras lärare väljer att ge det till dem. I det prestationsinriktade förhållningssättet är det vanligt att man tror att man studerar för lärarnas skull, att läxorna har mer med dem att göra än för sin egen utveckling både kunskapsmässigt och som person. Elev 3 svarade att *"läxorna är till för att lärarna ska veta vad vi kan i matte"*. I linje med det svaret finns även följande citat angivet av elev 5:

Elev 5: Hm... kanske för man behöver göra ganska mycket i skolan, så är det fullproppat och lärarna behöver planera för nästa dag och så och då får vi ta hem läxa så man ändå hinner göra allt de tänkt.

Elev 5 anser alltså att anledningen bakom matematikläxan är att tiden till matematik inte räcker till i skolan och att man tar hem läxa för att ge läraren tid att planera kommande lektioner. Elev 6 visade också på ett prestationsinriktat förhållningssätt genom följande citat på frågan om valfrihet kring matematikläxan:

Elev 6: Jag tror ändå det är bra med matteläxa... då kan mamma och pappa och fröken se att jag lärt mig något.

Elev 6 ser det som en plikt att göra läxan, men inte för sin egen skull utan mest för de vuxna runt om kring. Eleven vill prestera så att dessa blir nöjda, men visar inte på något sätt att hen ser det som viktigt att faktiskt lära sig något själv. Eleven visar sig också vara lite taktisk, det framgår att intresset inte alls ligger i att lära sig mer själv, utan om hen gör matematikläxan så visar man sin kunskap för läraren och föräldrarna vilket man kanske kan ha nytta av i längden. Samtidigt som plikt känslan blir tydlig då man egentligen inte är så positiv till matematikläxan men hade ändå valt att göra den.

4.1.3 Godvilligt förhållningssätt

Elever med *godvilligt förhållningssätt* gillar läxor, är positiva och ser dem som nyttiga och bra. Dessa elever betonar ofta lärandet och framtiden och deras föräldrar är aktiva och engagerade föräldrar. Elever med godvilligt förhållningssätt är sex stycken, "elev 7", "elev 8", "elev 9", "elev 10", "elev 11" samt "elev 12" och såhär uttrycker sig de:

När elev 7 och 8 ska uttrycka vad de tänker på när de hör ordet läxa fick jag bland annat dessa två svar, båda gavs med leenden och glada pigga röster:

Elev 7: Jag tänker på att det är roligt när man får en läxa och ja, ungefär det jag sa... och att man lär sig saker.

Elev 8: Det är någonting som man får med sig hem som man ska jobba med så man kan få träna ännu mera.

Eleverna visar ett godvilligt förhållningssätt till matematikläxor då de har en gillande inställning gentemot dem, de gör dem för att de anser att de lär sig något utav det, även om eleverna har svårt att uttrycka vilket lärande som faktiskt sker. Positiviteten lyser igenom svaren med ord såsom *roligt*, *få träna ännu mer* och *lära sig*. Samma elever gav vid intervjutillfällena svar som påvisade god attityd angående varför de tror att man får läxor i ämnet:

Elev 7: För att jag ska lära sig mer matematik.

Elev 8: För att vi ska lära oss mer än det vi lär oss i skolan.

Två andra elever som också uttryckte att matematikläxan anses vara rolig på fråga ett svarade i likhet med detta:

Elev 9: För att vi ska lära oss något... mer än det vi lär oss i skolan.

Elev 10: För att vi ska bli bättre på matte och så, bättre på det vi inte är så bra på.

Alla fyra elevers svar pekar på att läxorna är viktiga för elevers lärande, det är en del av skolan, man fortsätter skolarbetet hemma för att skolan inte räcker till och man verkar tycka att det är bra. Lärande är viktigt och de tycker det är kul och något som är nyttigt för framtiden. Man har läxor för att lära sig mer och för att bli bättre. Ytterligare en elev med detta synsätt anser att man får läxor för att:

Elev 11: ...man ska bli bättre, man får typ träna mer och så. Ibland glömmer jag av vissa saker och då är det bra att få öva mer hemma.

I likhet med detta fick jag följande svar från två andra respondenter:

Elev 12: Kanske för när man börjar i högre klasser så får man mer och svårare läxa och då kanske man behöver börja med något lättare först, för att lära sig.

Elev 10: För vi ska lära oss typ... hm... när man är i affären och kanske ska köpa mjölk och då kanske man ger så mycket pengar och då behöver jag veta vad jag ska få tillbaka.

Alla dessa svar om matematikläxans syfte, påvisar att eleverna ser läxorna som nyttiga med tanke på att man lär sig nya saker. De ser syftet som något förberedande för framtiden, för när de blir äldre och får fler och svårare läxor, då måste man vara beredd. De anser också att när de i framtiden ska gå och handla så behöver de veta hur det går till och ha koll på pengars värde.

Senare i intervjun fick dessa elever frågan om de själva fick välja att ha matematikläxa eller inte, vad skulle de då välja och varför? Här fick jag ytterligare indikationer som hänvisar till godvilligt förhållningssätt:

Elev 12: Jag vill verkligen ha, matematik är mitt favoritämne, det är lätt och jag lär mig.

Elev 11: Vill ha matteläxa, för jag tycker om matte, det är mitt favoritämne så då jobbar jag gärna med det.

Elev 7: Jag vill ha, det är jätteroligt och man lär sig saker på det så att man kan räkna, för om man inte har matteläxa kanske man inte lär sig lika mycket och inte klarar vissa tal så blir det svårare sen när man blir äldre i skolan.

Eleverna förklarar att de absolut skulle valt att ha matematikläxa med anledning av att de ser fördelar med den, samtidigt som de tycker att det är väldigt roligt. Än en gång kan man koppla svaren till att eleverna anser att man lär sig något och de ser även läxan som något som förbereder dem för framtida skolgång, får man inte läxa redan nu och tar den på allvar så kan det komma att påverka när man blir äldre och får läxa.

Med tanke på föräldrainvolvering i samband med läxa ställdes frågan om eleverna behöver föräldrars hjälp med läxan. Elever med godvilligt förhållningssätt har ofta aktiva föräldrar som är engagerade i läxläsningen, de uppmuntrar och manar på redan från tidigt ålder och vill få eleverna att förstå att läxor är viktigt och något man måste ta ansvar över. Fem elever, elev 8, elev 9, elev 10, elev 11 och elev 12, berättade att de ibland har fått höra av sina föräldrar att de måste göra läxan innan träningen annars får de inte träna. Dock menar alla fem på att detta nästan aldrig utspelar sig då eleverna redan tagit ansvar för dem. De ser inga problem med tidsaspekten eller genomförandet utan sätter fart direkt, samtidigt som det visar att föräldrarna är aktiva och har varit sedan tidig ålder.

4.1.4 Oreflekterat förhållningssätt

I det *oreflekterade förhållningssättet* så accepterar eleverna läxor som något självklart, och trots att de saknar entusiasm och möter motgångar så kämpar eleverna på, för läxor är trots allt tilldelade av lärarna och därför ska de göras. Av 16 intervjuade elever har jag funnit att två har ett oreflekterat förhållningssätt, dessa betitlas som "elev 13" och "elev 14".

När eleverna ska uttrycka vad de tänker på när de hör ordet "läxa" har jag hittat svar som tydligt visar på det oreflekterade förhållningssättet. Eleverna underordnar sig läxor och ser dem som något som tillhör skolan, något man måste göra, en plikt. I förhållande till detta sa till exempel elev 13 att "*läxor något man måste göra även om det är tråkigt*" och elev 14 sa att "*läxor är något man måste göra och att man bara vill göra klart dem*". Dessa elever ser och känner motstånd vid läxläsning men menar samtidigt att det är något som måste göras då det tillhör skolan, men de har ännu inte reflekterat över varför.

Elev 14 elev berättade att hen alltid gör läxan och känner att tiden till den räcker, men när hen fick en följdfråga om känslorna som uppstår vid tanke på matematikläxan fick jag följande svar: "*jag tänker på att man ska tänka och skriva och det kan vara jobbigt*". Denna elev visar ett tydligt oreflekterat förhållningssätt då matematikläxan alltid görs, hen har accepterat den som en befintlig del av sitt liv och klagar inte heller, läxan görs på rutin. Men eleven vet samtidigt om att det kan bli vara en jobbig stund med motgångar, där man kan behöva kämpa för att få läxan genomförd. Samma elev berättar om de svårigheter hen mötte i samband med förberedelse och förklaring av kommande matematikläxa:

Elev 14: En gång hann inte fröken berätta och då blev det ännu svårare att förstå och göra läxan.

Eleven med det oreflekterade förhållningssättet gör alltid läxan men reflekterar inte över varför. Personen i fråga vill lära sig mer men stöter på motstånd i form av svårigheter för ämnet och att eleven inte fått de rätta förutsättningarna som hen behöver för att lättare klara att genomföra läxan hemma. Denna elev 14, svarar trots att hen kämpar med läxorna: "*Jag hade nog velat ha läxa, annars kanske jag lär mig mindre*". Svaren visar bestämt på att hen är en person som

krigar sig igenom läxläsningen oavsett vad, för man anser att det är en viktig del av skolan och något som är en bidragande faktor till fortsatt lärande.

Varför tror du att ni elever får matematikläxa, vad kan lärarens bakomliggande syfte vara? Samma elev som ovan, elev 14, svarar ”för att vi ska bli bättre på matte och sådär tänker jag”. I likhet med detta svar säger elev 13:

Elev 13: Vi får ju läxa av läraren... så hon måste väl tycka det är viktigt.

Tycker du att det är viktigt då? Blev efterföljande fråga.

Elev 13: Eh, ja... eller oftast, det är kul att lära sig ibland.

Dessa två elever märker man inte har reflekterat över läxornas syfte något större, de ser läxor som något som tillhör skolan och har därför accepterat dem och tar dem för givet, det är något de får varje vecka av sin lärare, läraren delar ut läxor i samband med skolan och därför måste det vara något viktigt som måste göras. Ibland är det kul, ibland inte, men det borde vara viktigt.

4.1.5 Ambivalent förhållningssätt

Elever med *ambivalent förhållningssätt* argumenterar gärna mot läxor. De har ofta ångest när det kommer till läxor och prioriterar därför bort dem, samtidigt som eleverna föräldrar också saknar engagemang. Två av de 16 intervjuade eleverna, elev 15 och elev 16, visar på ambivalent förhållningssätt och resultatet redogörs nedan.

Elever med *ambivalent förhållningssätt* har en defensiv attityd samt varierande och osäker motivation beträffande läxor och använder ofta kommentarer som *vet inte, kanske, det beror på* och *glömt. Jag vet inte*, var svaret elev 15 gav när jag bad hen uttrycka vad hen tänker på när hen hör ordet matematikläxa. Försök förklara, vad känner och tänker du när du ska ha matematikläxa? bad jag hen fundera över. Efter ett tag svarade elev 15:

Elev 15: Äh det är... vissa läxor så känner jag nej inte de här, dom kommer nog bli jobbiga. Speciellt matteläxan, jag tycker det är lite svårt med matte”

Först och främst använder denna elev de typiska orden för ett ambivalent förhållningssätt; *jag vet inte*. Därefter visar eleven på vända när det kommer till läxor och specifikt matematikläxan. Eleven vet med sig att och känner redan innan läxan delats ut en slags motkraft, matematikläxan kommer att vara jobbig att genomföra för det är något som jag tycker är svårt. Ytterligare en elev, som jag kategoriserat in i detta förhållningssätt med liknande anledningar uttalar sig om vad hen tycker om matematikläxan genom att säga:

Elev 16: Det är tråkigt och jobbigt med läxa, eller lite bra och lite tråkigt.... mest tråkigt och jobbigt faktiskt

Här kan man tyda att elev 16 är passiv och ser läxor som motgångar, det är både jobbigt och tråkigt, samtidigt som hen förstår att det kanske är bra att göra dem. Motgångar finns i motivationen samt i utförandet, detta visar sig när eleven berättar att hen tycker matematik är ett svårt ämne där man ligger efter och har svårt att fokusera. Samma person uttrycker också sig om tidsaspekten och föräldrainvolvering angående läxor och berättar:

Elev 16: Jag glömmer ibland göra läxan i tid, mamma eller pappas är inte hemma så ofta och kan hjälpa mig, sen har jag ibland bråttom att hinna till träningen.

Ett annat exempel på det ambivalenta förhållningssättet visar sig i detta citat, där elev 16 har svårt att motivera sig och själv komma ihåg att göra läxan, det framträder också att föräldrarna sällan är hemma och hjälper därför inte till att påminna och sporra, det verkar viktigare att hinna i tid till träningen, om det är elevens eller föräldrarnas val framgår inte. Tiden visar sig faktiskt finnas för eleven, men hen tar inte ansvar över den själv och utan föräldrarnas påminnelse verkar läxan lätt bli bortglömd. I linje med detta kommer en respondent in på hemmiljön:

Elev 15: Jag har syskon, mamma har gympa, nu i veckan har vi tvättat bilar och bytt däck, så ibland blir det lite trångt och svårt. Men det brukar lösa sig ändå även om det ibland känns lite jobbigt.

Det visar sig att studentens läsläsning kan komma att påverkas av föräldrarna och hur hemsituationen ser ut. Eleven berättar i intervjun att hen har många yngre syskon, att föräldrarna jobbar länge och samtidigt har egna intressen och saker att hinna med för att få både vardag och välmående att gå runt. Denna elev visar sig gärna vilja ha någon som kan hjälpa till med matematikläxan i närheten när den genomförs och är ingen där så känns det tungt och svårt. Samma elev svarade att hen hade valt att inte ha läxa om det var valfritt, med anledning av att slippa den stress det medför med tanke på hemsituationen.

Genom elevintervjuerna fick jag även reda på hur det går till när de utförda läxorna tas tillbaka till skolan igen. Alla 16 elever uttrycker att de lämnar läxan till läraren som rättar och sedan lämnas den tillbaks till eleverna igen utan återkoppling. Detta sker enbart i samband med extra svåra uppgifter där många elever visat på problem. Jag ställde följdfrågor till eleverna om detta, bland annat om de tror att de hade kunnat lära sig mer och se läxan som nyttig och bra om de hade gått igenom och diskuterat den gemensamt i klassen igen. Elev 15 som sorterats in i ambivalent förhållningssätt till läxor svarade:

Elev 15: Hm... kanske. Då kanske jag kan få, hm... lite hjälp och så.

Jag menar att också detta svar är typiskt för ett ambivalent förhållningssätt, man är tveksam, använder ordet kanske flera gånger, och funderar mycket. Man kan också läsa in att eleven verkar vara i behov av hjälp och stöd hemifrån som inte alltid har möjlighet att ges.

4.1.6 Sammanfattning av resultat

Min studie resulterade sammanfattningsvis i att många av de 16 intervjuade eleverna i årskurs två och tre kan kategoriseras in i det godvilliga förhållningssättet till matematikläxor. Deras svar visar på att attityderna till dessa läxor är allmänt positiva. De tycker det är kul, de menar att de lär sig trots att det har svårt att uttrycka vad de lär sig. Men läxorna är snabbt avklarade och eleverna ser dem därför inte som något som tar allt mycket tid från deras fritid. Samtidigt visar studien att det finns de elever som kan kategoriseras in i de övriga fyra förhållningssätten. Elever som ser ämnet matematik och dess läxa som något jobbigt, tråkigt, tidskrävande, ett krav, plikt, något man varje vecka behöver kämpa med trots att man inte ser syftet med det, samt visar upp tecken att man inte är mogen för matematikläxa än. Attityder till matematikläxan visar sig kunna påverkas av andra faktorer så som hemförhållanden, tid och motivation. Mitt resultat visar också att Österlinds (2001) sexton år gamla ramverk är aktuellt och applicerbart även när man analyserar elevsvar i de tidigare åldrarna.

5. Diskussion

I resultatet fann jag att eleverna har olika attityder som kan relateras till fem olika förhållningssätt gentemot läxor och matematikläxan. Det vanligaste i denna ålder är att elever tycker det är kul med matematik, gillar därför också dess läxa och kan i och med det sorteras in i det godvilliga förhållningssättet, där läxor ses som något du kan lära dig av, något roligt och nyttigt, något som behövs för framtiden. Samtidigt har resultatet klargjort att andra attityder och förhållningssätt är väldigt närvarande hos elever i årskurs två och tre. Motivation, ansvar, tid, hemförhållande och inlärningsvårigheter har alla påverkan på hur eleverna förhåller sig gentemot matematikläxan och dessa aspekter kommer att diskuteras vidare i detta kapitel och relateras till tidigare forskning. I metoddiskussionen kommer för och nackdelar med min valda metod att diskuteras i relation till resultatet.

5.1 Resultatdiskussion

I resultatet har elevernas förhållningssätt (Österlind, 2011) klargjorts, men inte vad som påverkar dessa förhållningssätt. Till exempel hur de känner inför matematik som ämne och hur de upplever svårighetsgraden av det som görs. Har eleven till exempel lätt för ämnet blir det också roligare att göra läxan. Lärarens kompetens och didaktiska val, hur läxan förbereds och behandlas av läraren kan ha verkan på attityden. Ser man mening och förstår det bakomliggande syftet med läxan blir det kanske lättare att motivera sig. Hemmiljö, föräldrainvolvering och tid, hur samspelar dessa med hur eleven känner mot läxan? Kan föräldrars närvaro och attityd smitta av sig till elevens förhållningssätt?

Resultatet visar att av de 16 intervjuade eleverna så kunde utsagor från varje enskild elev placeras in i ett förhållningssätt. Varje enskild elevs svar kunde dessutom kategoriseras in i ett dominerande förhållningssätt. Dock kan det vara med anledning utav enbart två eller tre svar, resten visade sig vara irrelevanta då de inte handlade om attityd.

Österlind (2011) påpekar att man bör vara medveten om att olika läxor ger olika effekter. Positiva effekter av läxor framträder om elever upplever meningsfullhet, om ett intresse ligger i grund för läxan. De mest motiverande läxorna visade sig vara individanpassade och intressestyrda och det kan man koppla till eleverna som sorterats in i det godvilliga förhållningssättet. De gillar och har lätt för ämnet matematik och tycker därför inte heller att läxan är svår eller ser några större svårigheter med den. Dessa elever har förstått lärares och tidigare forsknings bakomliggande syftet med läxan och därför påverkas de inte negativt, effekterna kanske till och med kan vara positiva för dessa elever (Österlind, 2011). Men i resultatet framgår att flera elever, redan i denna låga ålder, upplever tristess och olust i samband med matematikläxan. Den upplevs som något jobbigt och svårt och kan komma att ge problem i samband med fritid och hemsituationen, och jag funderar på om det verkligen är något man vill bygga vidare på? Lärarnas återkoppling av läxor visar sig enligt eleverna vara liten, nästan obefintlig. Man får tillbaka sin läxa rättad och ges chans att göra om och göra rätt. Om man som elev redan från början tycker läxan är jobbig och svår men som likväl kämpar sig igenom den hemma oavsett förutsättningar, vecka efter vecka och när resultatet sedan kommer visar det sig att du har många fel och behöver göra om. Det tror jag kan komma att ha stor påverkan på elevens motivation, självbild och framtid i skolan. Det är lätt att bli en av dessa personer som enligt Westerlund (2004) ser sig själv som någon som besitter brister, som inte kan. Hattie (2012) menar att man verkligen bör överväga att ge läxor till unga elever, risken är stor att de möter svårigheter i samband med läxor vilket kan resultera i en känsla av misslyckande, som i sin tur kan ha en negativ påverkan på motivationen (Skolverket, 2014). Cooper (1989, 2007) däremot hävdar att trots att forskning visat på att resultaten av läxor enbart har en liten effekt bland lågstadielever, så bör läxor delas ut, dock med avsikten att

utveckla goda studievevanor och positiva attityder till skolan. Jag tror att man kan motverka negativa effekter gentemot läxor genom att inte ge läxor alls eller planera och behandla dem på ett annat sätt. Gör man detta så tror jag absolut det finns vinster med läxa. Men överväger vinsterna bristerna? Det är svårt att bedöma. Där menar jag att resultatet framhäver att man får gå på hur individen förhåller sig till den.

Skolverket (2014) menar att läxor bör vara tydligt kopplad till undervisningen som bedrivs i klassrummet, de är då de upplevs betydelsefulla. De bör också vara utformade så att eleverna i största möjliga mån är kapabla att självständigt genomföra dem vilket lärarna i pilotstudien också framhäver. I resultatet framgår det ändå att föräldrars involvering är vanlig, likaså viktigt för eleverna. Det blir också tydligt att föräldrainvolveringen och deras attityd till läxor berör deras barn. Har man oengagerade föräldrar kan detta smitta av sig och eleverna får en känsla av att det inte är viktigt eller att man inte får det stöd som behövs för att faktiskt klara av att genomföra dem. Elever med godvilligt förhållningssätt som har aktiva och engagerade föräldrar uppmuntrar och manar på deras barn redan från tidigt ålder, eleverna slussas in i ett system. Men då de tycker matematik är roligt har de inte påverkats negativt som elever med andra förhållningssätt kanske hade gjort. Samtidigt som det är svårt att säga om eleverna med godvilligt förhållningssätt kanske har just denna attityd till matematikläxan för föräldrarnas noggrannhet och tidiga inslussning. Jag tror att positivitet och engagemang kan smitta av sig och menar föräldrarna att det är kul och roligt och pushar eleverna till framgång kanske det smittar av sig och får dem att känna samma. Samtidigt kan vissa föräldrar som pushar för hårt, som inte låter eleverna utnyttja sin fritid på det sätt som de behöver för sitt välmående, kanske få eleverna att känna precis tvärtom och kanske göra uppror.

Elever som sorterats in i det ambivalenta förhållningssättet nämnde föräldrars frånvaro vid läxläsning, eller att de har föräldrar som inte ligger på och påminner vilket kan bidra till att eleverna känner motstånd till läxor och inte ser dem som viktiga. En bidragande faktor till oengagerade föräldrar kan ju vara av det faktum att föräldrarna har långa arbetsdagar, hushåll att sköta om, kanske fler barn samt egna intressen. Det kan också ha att göra med deras bakgrund, de kanske gör de bästa de kan för att hjälpa utifrån sina förutsättningar. Högdin (2007) nämner till exempel att det är vanligt att elever med utländsk bakgrund sällan får hjälp och stöd av sina föräldrar när det kommer till skolarbete, ofta på grund av existerande språksvårigheter. Jag vet inte elevernas och föräldrarnas ursprungs- och socioekonomiska bakgrund men forskning visar tydligt att har inte föräldrarna "rätta" verktyg i form av språk, utbildning, förståelse, förklaring och tid så ger man inte eleverna samma förutsättningar till likvärdig utbildning (Skolverket, 2014). Detta tror jag kan vara en anledningarna till elevers negativa syn på matematikläxor och argument så goda som några för att skolan lärare ska se över sin läxpolicy.

Det är viktigt att påpeka att jag inte har studerat bakomliggande orsaker till elevernas förhållningssätt, men det visar sig tydligt att det kan vara många olika saker som påverkar elevernas skilda attityder till matematikläxan i årskurs två och tre.

5.2 Metoddiskussion

Mitt val föll på att göra en kvalitativstudie där empiri samlas in via intervjuer. Fler alternativa metoder fanns men jag menar att mitt val var det rätta då det gav mig svar på min frågeställning. Att göra observationer uteslöt jag helt då jag inte är intresserad av vad som sker utan vad eleverna har för attityder och detta är omöjligt att observera. Enkätformen hade kunnat vara ett alternativ till metod där jag kunnat nå fler elever på olika skolor i landet, men då det är barn som är respondenter och som kan ha svårare att uttrycka sig i skrift än genom tal så anser jag att intervjuer var nödvändigt. Fler slutna frågor hade också krävts i enkäter och det hade

varit svårt att göra studien på djupet. Bryman (2011) hävdar också att det är lättare för respondenter att hoppa över att svara på en fråga eller på hela enkäten än om de intervjuas ansikte mot ansikte.

Att mitt urval är ett målinriktat urval samt bekvämlighetsurval genom att skolan jag var på är en skola där jag redan har en relation till många av lärarna och eleverna, menar jag inte är någon nackdel. Insamling av empiri skedde utifrån att respondenterna var relevanta för mitt syfte och mina frågeställningar vilket de i detta fall var. Det är de enskilda elevernas egna attityder gentemot matematikläxa som är betydelsefull i denna studie och därför ansågs att val av skola, inte spelade någon roll i mitt val av urval (Bryman, 2011). En svaghet jag ser med mitt urval är dock att jag enbart intervjuat 16 stycken elever. Hade tid och utrymme funnits menar jag att resultatet blivit mer tillförlitligt om jag kunnat intervju fler andra- och tredjeklassare på fler skolor runt om i Sverige och därmed fått en bredare bild över deras attityder gentemot matematikläxan. Fler än 16 elever hade dock varit svårt att hinna med inom min tidsram och därför hade en annan slags metod varit bättre. Dock tror jag att studien hade blivit av ett helt annat resultat då fördelen med kvalitativ intervju är att mer tid kan läggas genomförande av intervjuer och gå mer på djupet med frågor.

Kvale och Brinkmann (2014) skriver att kvaliteten på intervjun är avgörande för kvaliteten på den efterföljande analysen. Vad jag inte räknat med var hur svårt det faktiskt är att göra semistrukturerade intervjuer med barn. För det första är många av eleverna inte så frispråkiga, trots att jag aldrig ställde ja eller nej frågor då jag inte ville ha korta svar utan ville komma längre ner på djupet. Svaren var ofta väldigt korta. Långa utläggningar och tankar var mycket sällsynta. Jag fick i vissa fall verkligen driva på för att få ur dem svar och ställa många följdfrågor. Samtidigt som jag menar att det är en svår situation, då jag inte ville inte ge ledande frågor och jag vågade inte pressa för mycket så att svaren blir otillförlitliga (Kvale och Brinkmann, 2014). Men Kvale och Brinkmann skriver att olika personer är olika lämpade för intervjuer, och hur tilltalande vältaliga samt personer som pratar mycket än är, är det inte säkert att de sitter på de mest värdefulla svaren angående forskningsämnet. Detta menar jag passar in på mina intervjuer då korta svar ändå kan ha innehållit en speciell känsla eller ord som gjorde analysen väldigt tydlig.

Kvale och Brinkmann (2014) påpekar att det samtidigt finns ett skevt maktförhållande mellan barn och vuxna och att det är viktigt att den vuxne undviker att bli förknippad som elevernas lärare och förmedlar uppfattningen om att det finns ett rätt svar på frågorna. Frågorna bör vara åldersanpassade och korta, man bör också ställa en fråga i taget och inte avbryta utan låt barnet få fundera och svara i lugn och ro. Intervjuerna gjordes enskilt med tanken av att respondenterna ska känna sig fria att öppna sig och slippa bli påverkad av andras tankar och svar (Stukat, 2011). Hade jag inte haft en relation till respondenterna hade ett alternativ varit att intervju i par eller små grupper, risken menar jag då är att många barn påverkas av varandras svar, eller håller med när någon pratar och man därför får inte reda alla elevers egna attityder och tankar. Trots att intervjuerna skedde ensamma finns risk att eleverna undvek svara på vissa frågor. Dock tror jag att risken att respondenterna skulle tillrättalägga sina svar är liten då de redan innan intervjun tydliggjorts om studiens anonymitet. Därmed menar jag att mitt val att ändå intervju en och en var det korrekta.

Vem som ställer frågor och hur frågorna ställs är även det en faktor som kan påverka respondenternas svar (Bryman, 2011). Jag har sedan tidigare en relation till mina respondenter men menar att det i detta fall gjorde att de verkligen vågade öppna sig, samtidigt som de är medvetna om att jag studerar till lärare och de får matematikläxor av sina lärare och kan dra kopplingar där emellan. Därför fick jag ibland känslan av att vissa elever svarade på ett sätt som de trodde att jag var ute efter som blivande lärare och sa det de trodde att jag ville höra.

Jag var redan innan intervjuerna medveten om några elevers svårigheter i matematik och att dessa elever ofta klagar i undervisningssammanhang på att ämnet är tråkigt och jobbigt. Men när de fick frågan om vad de tycker om matematikläxa så fick jag svaren ”kul”, ”roligt” eller ”lätt”. Jag tror också att de är så inrutade i systemet matematikläxa och inte vill klaga på något, då de har fått denna läxa varje vecka i två år av sin lärare och förutsätter antagligen att det är något som är väldigt viktigt. Så frågan är om resultatet på vissa frågor hade blivit annorlunda om någon helt utomstående hade frågat. Samtidigt som tryggheten med att de har en relation till mig kanske gjorde att andra barn vågade säga vad de tycker och tänker sanningsenligt.

Något som kan diskuteras om metodformen kvalitativa intervjuer är enligt Stukát (2011) alla tolkningar som sker och som kan komma att påverka undersökningens reliabilitet. Respondenterna tolkar intervjufrågorna och intervjuaren tolkar respondenternas svar, något Stukát anser både är tillåtet och oundvikligt vid en kvalitativ studie. Men jag menar att validiteten kan anses som hög eftersom jag upplevde att eleverna gav genuina och ärliga svar på frågorna om läxan, som i sin tur är nära associerade med studiens syfte och att deras svar sedan tolkats korrekt av mig.

Jag menar att analysen var en utmaning för att den är både tidskrävande och omfattande. Analys innebär enligt Lantz (2008) att intervjuaren genom reflektion abstraherar angående det som blivit beskrivet av respondenterna. Jag ville vara noga med detta moment och se till att jag inte läste in och tolkade elevsvaren fel när jag ställde dem mot mitt ramverk. Således har jag varit extra noggrann med att hela tiden återupprepa analys processen: lyssna, skriva ner och koda. När jag genomförde analysen utgick jag från Österlinds fem funna förhållningssätt. Dessa framtoogs redan 2001, alltså för 16 år sedan, i resultatet framgår att denna teori fortfarande håller men att det inte har skett någon teoriutveckling. Ett sätt att höja studiens validitet är att inta en kritisk syn på sin egen analys. Fler intervjuer hade bidragit till fler elevsvar som i sin tur hade kunnat bidra till att man hittade elever som förhåller sig till fler än de fem kategorier Österlind har presenterat. Eller om jag gjort en triangulering och även intervjuat lärarna om hur de ser på och upplever elevernas attityder och förhållningssätt. Stämmer de överens? Kan det vara så att elever ger uttryck för fler förhållningssätt utan att de är medvetna om det? Detta skulle kunna vara en fråga för vidare forskning. Jag ser också analysen som lärorik, att på djupet få försöka sätta sig in i elevernas förmedlade tankar och åsikter och sedan tolka detta är något man som lärare kommer behöver göra varje dag och analysen har i detta fall hjälpt mig utveckla den förmågan. Ett bortfall som skedde under analysen var de elever som gav svar som inte hade med attityd att göra och gav andra svar som inte var relevanta för denna studie.

Denna studie ger en liten bild av andra och tredjeklassares attityder och förhållningssätt till läxor. Med tanke på urvalsgruppens storlek är studien inte generaliserbar, men jag menar att resultatet ändå kan vara till nytta för lärare, vilket studiens syfte faktiskt avser.

6. Slutsats

Det övergripande syftet med studien är att åskådliggöra några elevers attityder och förhållningssätt till matematikläxor. Studien har bidragit till en hel del intressanta resultat. En sammanfattande reflektion av arbetet är att det är svårt att dra en generell slutsats om matematikläxornas faktiska nytta, men jag har bidragit med elevperspektiv och det i sig kan ge lärare en inblick i hur eleverna tänker.

En slutsats man kan dra är att elever redan i årskurs två och tre har olika förhållningssätt till matematikläxan och att deras attityder skiljer sig åt. Med det sagt menar jag att mina resultat, elevernas förhållningssätt kan hjälpa lärare att reflektera kring sina arbetssätt i relation till

matematikläxan. Det finns en risk att förutsättningarna inte blir likvärdiga när man skickar med uppgifter som ska genomföras hemma, på och med olika villkor, och jag ser det därför som angeläget att lärare ser över sin läxpraktik. Min studie visar också att det finns de lågstadieelever som tycker att matematikläxa är kul, har en god inställning mot den och gärna vill ha med den hem varje vecka på eget bevåg. Slutsatsen jag drar utifrån detta är att det finns elever som har en positiv attityd och förhållningssätt vilket det innebär att matematikläxa inte enbart är av ondo. En annan slutsats man kan dra utifrån denna studie är att man som lärare bör ta hänsyn till elevers attityder, hur de tänker och ställer sig till olika fenomen och fråga varför. Be dem resonera och förklara. Genom detta kan man som lärare få svar och tankeställare och man kan börja fundera på om ens syfte med läxor överväger elevernas attityd och förhållningssätt gentemot densamma.

6.1 Förslag på vidare forskning och didaktisk implikation

Arbetet med denna studie har inte bara klargjort saker, det har också väckt nya tankar och frågor. Frågor som jag mycket väl skulle kunna forska på i framtiden för andra infallsvinklar och resultat. Ett område att forska vidare på skulle kunna vara att intervjua fler elever och då titta på attityder och förhållningssätt i förhållande till kön. Finns det någon koppling man kan dra utifrån det? Något annat jag upplever som intressant är den tredje inblandade parten i arbetet kring läxor; föräldrarna. I och med denna studie har det klargjorts att föräldrarna har stor inverkan i läxpraktiken och det vore spännande att få höra deras attityd och förhållningssätt till ämnet för att ännu tydligare få en bild av hur detta fenomen står i relation till verkligheten. Något som inte framgår i denna studie är eleverna och deras föräldrars bakgrund. Likvärdigheten med läxor diskuteras ofta i relation till hemmiljö, tid och föräldrar. Har eleverna rätt och tillräckliga förutsättningar hemma för att klara av att genomföra läxan? Är förutsättningarna likvärdiga? Även detta hade varit intressant att se om det finns en koppling mellan elevernas och föräldrarnas bakgrund och dess förhållningssätt och attityd gentemot läxor.

Jag ser denna studie som ett verktyg som jag själv, mina framtida kollegor och blivande lärare kan ha stor nytta av. Jag har lärt mig att det är väsentligt att man som lärare tar reda på all information gällande elevers attityd, planering, utformning och behandling som behövs för att göra läxor till ett lyckat didaktiskt inslag i sin undervisning (Hellsten, 1997). Då forskning visar på att effekterna av läxa är små när eleverna är unga, ser jag det som ett förslag att man bara ger läxor i matematik till de elever som faktiskt vill ha dem för att det är roligt och något de tycker är spännande. De elever som helt enkelt visar en positiv attityd gentemot dem. Jag vill inte ge mina elever något som kan komma att påverka deras framtida skolmotivation negativ. Istället kan man ju göra ett didaktiskt inslag i undervisningen där man låter de elever som valt att ha läxa på eget bevåg få berätta hur de löst och genomfört vissa uppgifter och sedan låta klassen diskutera dessa tillsammans. På så sätt blir alla involverade i läxan och lärande är möjligt även för de elever som inte genomfört den själv.

7. Referenser

Alm, P. (2014). *Läxfritt - för en likvärdig skola*. Helsingborg: Hoi.

Axelsson, T. (2014). *Barns och ungas utbildning i ett segregerat samhälle : Mångfald och migration i valfrihetens skola*. Vetenskapsrådets rapportserie; 2014.

Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (2., [rev.] uppl.) Malmö: Liber.

Cederborg, A. (2010). *Att intervjua barn: vägledning för socialsekreterare*. Stockholm: Stiftelsen Allmänna barnhuset.

Cooper, H (1989). Synthesis of research on homework. *Educational Leadership*, Vol. 47, nr 3, sid. 85-91

Cooper, H (2007). *The Battle over homework. Third edition. Common ground for administrators, teachers and parents*. California. Hämtad 2017-04-22 från:
https://books.google.se/books?hl=sv&lr=&id=TFROAwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=cooper+h+2001+the+battle+over+homework&ots=HmlO7NPXSE&sig=c_9nnZ575Wv8p2ADuxK_ZTNrILc&redir_esc=y#v=onepage&q=cooper%20h%202001%20the%20battle%20over%20homework&f=false

Cooper, H, Robinson, J, & Patall, E (2006). Does homework improve academic achievement? A synthesis of research, 1987-2003.(Author abstract). *Review of Educational Research*, 76(1), 1-9,11-17,19-21,28-29,37,41,43-45,47-62.

Grootenboer, Peter. (2009). Homework and learning mathematics: Peter Grootenboer describes his children's experiences with homework and makes some recommendations for appropriate homework tasks. *Australian Primary Mathematics Classroom*, 14(4), 11.

Grønmo, LS & Onstad, T. (2013) *OppTUR Og nedTUR - Analyser av TIMSS-data for Norge og Sverige*. Liv Sissel Grønmo Kapittel 6 Lekser i matematikk og naturfag
http://www.timss.no/publications/timss_2013_materie_web.pdf

Hattie, J. (2012). *Synligt lärande för lärare*. Stockholm: Natur & kultur.

Hellsten, J-O (1997). Läxor är inget att orda om. *Pedagogisk forskning i Sverige*, Årg. 2, nr 3, sid. 205-220.

Högdin, S. (2007). *Utbildning på (o)lika villkor: Om kön och etnisk bakgrund i grundskolan*. Rapport i socialt arbete, 2007. ISBN: 91-7155-405-X

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. (3. [rev.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Lantz, Friedrich A. (2008) *Kompendium. Intervjumetodik, kvalitativa analyser och rapportering av kvalitativa undersökningar*. Hämtad, 2017-04-19 från
<http://web.comhem.se/u68426711/27/IntervjumetodKvalitativAnalys.pdf>

Nationalencyklopedin (2017) *Attityd*. Hämtad 2017-04-29 från
<http://www.ne.se.ezproxy.ub.gu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/attityd>

Nationalencyklopedin (2017) *Läxa*. Hämtad 2017-04-25 från <http://www.ne.se.ezproxy.ub.gu.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/laxa>

Skolverket (2014) *Läxor i praktiken – ett stödmaterial om läxor i skolan*. Hämtad 2017-04-10 från https://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/visa-enskild-publikation?_xurl_=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwpubext%2Ftrycksak%2FBlob%2Fpdf3340.pdf%3Fk%3D3340

Skolverket (2016a) *Likvärdig utbildning i grundskolan*. Hämtad 2017-04-01 från <http://www.skolverket.se/regelverk/mer-om-skolans-ansvar/likvardig-utbildning-i-grundskolan-1.218790>

Skolverket (2016b) *Läxor och läxhjälp*. Hämtad 2017-04-01 från <http://www.skolverket.se/regelverk/mer-om-skolans-ansvar/laxor-laxhjalp-1.225166>

Skolverket (2016c) *Läxors nytta inte självklar*. Hämtad 2017-05-30 från <https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning/didaktik/undervisning/hemlaxors-nytta-inte-sjalvklar-1.203316>

Skolöverstyrelsen (1962). *Läroplan för grundskolan, Lgr 62*. Stockholm: Skolöverstyrelsen.

Skolöverstyrelsen (1969). *Läroplan för grundskolan, Lgr 69*. Stockholm: Utbildningsförlaget.

Skolöverstyrelsen (1980). *Läroplan för grundskolan, Lgr 80*. Stockholm: Liber. Utbildningsförlaget.

Sterner, G., Lundberg, I., & Nationellt centrum för matematikutbildning. (2002). *Läs- och skrivsvårigheter och lärande i matematik* (NCM-rapport , 2002:2). Göteborg: Nationellt centrum för matematikutbildning, Göteborgs universitet.

Strandberg, M. (2013). *Läxor om och för kulturell mångfald med föräldrars livserfarenheter som resurs – några kritiska aspekter*. Doktorsavhandlingar från Institutionen för pedagogik och didaktik, 2013. ISBN 978-91-7447-785-6

Stukát, S. (2011). Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap. (2. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Svensén, G. (2013, april) *Pedagogiska magasinet*. Hämtad 2017-04-15 från: <http://pedagogiskamagasinet.se/laxor-for-foraldrarnas-lararnas-eller-elevernas-skull/>

Svensson, P. (2014). *Elever med utländsk bakgrund berättar : Möjligheter att lära matematik*. Malmö Studies in Educational Sciences Licentiate Dissertation Series, 2014. 978-9186295-26-4

UNICEF Sverige (2009). *Barnkonventionen* [Elektronisk resurs] : FN:s konvention om barnets rättigheter. Stockholm: UNICEF Sverige. Hämtad 2017-04-25 från <https://unicef.se/rapporter-och-publikationer/barnkonventionen>

Westlund, I. (2004). *Läxberättelser: Läxor som tid och uppgift*. LiU-PEK-R / Linköpings universitet, Institutionen för beteendevetenskap och lärande, 2004.

Österlind, E. (2001). *Elevers förhållningssätt till läxor : En uppföljningsstudie* (Kultur och lärande, 2001:1). Falun: Högskolan Dalarna. ISBN 91-89020-09-X

8. Bilagor

Bilaga 1.

Anhållan om tillstånd

Anhållan om tillstånd för att ert barn kan delta i en undersökning inom ramen för examensarbete vid lärarutbildningen vid Göteborgs Universitet.

Hej.

Jag heter Elin och är en lärarstudent som just nu skriver mitt examensarbete på Göteborgs Universitet. Jag har länge vikarierat på Valboskolan i Färgelanda så ditt barn har träffat mig flera gånger och eventuellt ni också. Jag är inne på den avslutande delen av lärarutbildningen där jag ska skriva ett examensarbete, detta arbete är det som sedan kommer att ge mig min lärarlegitimation.

Examensarbetet kommer att handla om elevers attityder mot matematikläxor samt om hur eleverna uppfattar lärarens syfte med matematikläxorna. För att kunna besvara dessa frågor skulle jag behöva samla in material genom att intervjua några elever i årskurs 2 och 3 på Valboskolan.

Jag vill med detta brev be er som föräldrar/vårdnadshavare om tillåtelse att ert barn deltar i en intervju gällande frågor i ovannämnda ämnen. Jag kommer även att använda mig av ljudupptagning under intervjun för att kunna få med så mycket material som möjligt till min studie. Ger du tillåtelse för ditt barn att ställa upp så garanterar jag anonymitet.

-----klipp här -----

Vad jag behöver är att ni som förälder/vårdnadshavare skriver under detta brev och så snart som möjligt skickar det med eleven tillbaks till skolan och sin klassföreståndare.

☐

Som vårdnadshavare ger jag **tillstånd** att mitt barn deltar i undersökningen.

☐

Som vårdnadshavare ger jag **inte tillstånd** att mitt barn deltar i undersökningen.

Elevens namn: .....

Vårdnadshavares underskrift: .....

Datum: .....

Har ni fler frågor får ni gärna höra av er till mig på mejl; *****

Tack på förhand och vanliga hälsningar
Elin Persson

Bilaga 2.

Intervjufrågor

Fet text är huvudfrågor, vanlig text är eventuella förslag på följdfrågor.
Även andra följdfrågor ställs beroende på elevernas svar.

- **Vad tänker du på när du hör ordet läxa? Vad är en läxa?**
- **Vad tänker du på när du hör ordet matematikläxa?**

- **Varför tror du att ni har/får matematikläxa?**
- **Tycker du att du lär dig något av att göra matematikläxor? Om ja, vad?**
- **Hur känner du/ vad tänker du när du ska göra matematikläxan?**
-
- **Kan du berätta vad ni brukar få för matematikläxor?**
- Vad tycker du om matematikläxorna ni brukar få?
- Hur ofta får du matematikläxa?
- Är det lagom? Varför/varför inte?
- **Känner du att du hinner med läxorna?**
- Varför/varför inte?

- **Kommer du ihåg att göra matematikläxorna?**
- om ja, när brukar du göra dem?
- **Hur lång tid tar det att göra matematikläxan?**
- **Berätta om miljön där du sitter och gör matematikläxan?**

- **Går läraren igenom matematikläxan innan du tar hem den så att du förstår?**
- **Om du inte förstår matten hemma, kan någon hjälpa dig med läxan? Vem?**
- Behöver du ofta ta hjälp av någon när du gör matematikläxan? Om ja, kan de förklara så att du förstår?

- **Har du några fritidsintressen? /Vad gör du på fritiden? Träningar?**
- Har det hänt att du inte "hunnit" göra läxan innan träningen?

- **Berätta hur det brukar gå till när du gör matematikläxan?**
- **Berätta vad ni gör/vad som händer med matteläxan när du lämnat in den till fröken.**
- Går ni igenom i helklass igen?

- **Om du hade fått välja att ha matteläxa eller att inte ha matteläxa, vad hade du valt då? Varför?**